



INS

INSPIRATIVNÍ STORY

4/2025 | Čtvrtletník Svazu měst a obcí České republiky

Když
obec žije

Slovo předsedy Svazu měst a obcí ČR	str. 7
Střípky	str. 8
Krátké zprávy ze světa samospráv	
Svazová agenda	str. 12
Z jednání komor, komisí a pracovních skupin Svazu	
Když obec žije	str. 16
Téma vydání	
Samosprávy a senát táhnou za jeden provaz	str. 76
Rozhovor s Milošem Vystřilem a Františkem Luklem	
Setkání starostek	str. 83
Odpoledne plné inspirace	
XXVIII. celostátní finanční konference	str. 84



ČASOPIS SVAZU MĚST A OBCÍ ČR

Vychází v nákladu 3200 kusů zdarma.

Vydává SMO ČR.

Za zpracování a obsahovou náplň odpovídá
redakce: Alexandra Kocková, Michaela Mottlová,
Lenka Zgrajová

Kancelář: 5. května 1640/65, 140 00 Praha 4

tel.: 234 709 711, e-mail: kockova@smocr.cz

ID datové schránky: 5fkgwn3

Grafická úprava a DTP: www.magnetico.cz

Tisk: Jiřina Danková

Titulní strana: Dagmar Škodová Parmová,
primátorka města České Budějovice

autor: Tereza Křenová

Ev. č.: MK ČR E 14584

Vánoční pozdrav redakce

Rok 2025 se pomalu loučí a my Vám chceme poděkovat za přízeň, kterou časopisu INS – Inspirativní story věnujete. Jsme moc rádi, že jste přijali jeho novou podobu, která přibližuje inspirativní příběhy, zajímavé osobnosti a motivující projekty z měst a obcí po celé ČR.

Přejeme Vám všem krásné prožití Vánoc, hodně zdraví, pohody a úspěchů v novém roce 2026. Těšíme se také na setkání s Vámi na některé ze svazových akcí, kde si budeme moci příběhy a zkušenosti předat i osobně.

Děkujeme, že jste s námi, a přejeme Vám klidné a inspirativní Vánoce!

Alexandra Kocková a redakce







Vesnice 21. století: Jak zabezpečit příjemné žití na každé vesnici a kde na to vzít

Konference pro malé obce, které chtějí dobře fungovat.

Pořádá Svaz měst a obcí ČR



Praktické nápady, konkrétní příklady, reálné zkušenosti
od odborníků i starostů, kteří mají výsledky.
Dozvíte se, kde vzít zdroje, lidi i inspiraci.
Žádná teorie – jen ověřená praxe.

19.–20. března 2026, Lipno – Hotel Element

Konference navazuje na 1. krajské setkání 2026

Sledujte www.smocr.cz a newsletter Svazu

Slovo předsedy



Vážení přátelé,

blíží se konec roku a my opět stojíme před chvílí, kdy se ohlížíme zpět, ale také s nadšením hledíme vpřed. Vánoční čas je obdobím, kdy si uvědomujeme hodnotu společenství, sousedských vztahů a společného sdílení radostí i povinností. A právě podpora společenského, sportovního a kulturního života v našich městech a obcích tvoří pevný základ komunitního společenství. Posiluje vztah občanů k domovu, vytváří prostředí, ve kterém se lidé cítí součástí něčeho většího, a přispívá k jejich spokojenému životu.

V tomto čísle časopisu se dozvíte, jak různá města a obce podporují komunitní život. Přečtete si například rozhovor s primátorkou města České Budějovice Dagmar Škodovou Parmovou o získání ocenění Evropské město kultury 2028. Před nimi je spousta práce, ale právě kulturní aktivity jsou pro život města klíčové. O činnosti muzeí a galerií a jejím vlivu na komunitu budou hovořit zástupci Asociace muzeí a galerií. Dočtete se také o tradičních součástech pospolitního života, jako jsou hasiči, sokol nebo další spolky, které dlouhodobě podporují soudržnost a vzájemnou pomoc.

I z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že tradiční akce mají nezastupitelnou roli. Ve svém rodném městě Kyjově, kde mám tu čest působit již několik voleb-

ních období, klademe důraz na podporu tradičních moravských slavností. Jsem velmi pyšný na kyjovské slavnosti, kde se prezentují i kroje, jejichž obliba u mladých lidí stále roste. Tyto akce nejen připomínají naše kulturní dědictví, ale zároveň podporují pocit sounáležitosti s domovem a komunitou.

Kultura, sport i společenský život nejsou jen otázkou jednotlivců či nadšení pár lidí – jsou výsledkem dlouhodobé podpory samospráv, které vědí, že silná komunita vzniká sdílením a aktivním zapojením každého občana. Ať už jde o sportovní kluby, kulturní události, spolky či dobrovolnickou činnost, všechny tyto aktivity společně vytvářejí prostředí, kde se lidé cítí doma a kde je radost žít.

Přeji proto všem krásné prožití vánočních svátků právě s lidmi, kteří tvoří naši komunitu – s rodinou, přáteli, sousedy. Ať nový rok přinese zdraví, pohodu a mnoho společných zážitků. Děkuji také všem, kteří se podílejí na tom, že naše města a obce jsou místem, kde je radost žít, a věřím, že spolu s Vámi budeme i nadále budovat prostředí, na které můžeme být hrdí.

František Lukl

Střípky

V srpnu Svaz reagoval na záměr MPO zařadit 51 lokalit mezi tzv. **strategicky významná ložiska stavebního kamene a štěrkopísku**. Desítky obcí vyjádřily obavy, že nařízením vlády nastavené procesy mohou upřednostnit těžební záměry před místními potřebami, včetně rizika vyvlastnění. Tím vzniká riziko lokálního zhoršení životního prostředí, a to nejen v obcích přímo dotčených těžbou, ale i v dalších, přes které budou vytěžené štěrkopisky dopravovány. Svaz se ihned po zveřejnění návrhu obrátil na MPO a podařilo se dojednat prodloužení lhůty pro připomínkové řízení, aby obce získaly reálný prostor na reakci. Na MPO zaslal veškeré připomínky z území, které obdržel.



Česká komora architektů (ČKA) koncem srpna podpořila **novelu vyhlášky č. 157/2024**, o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu, která by měla přinést zjednodušení grafické reprezentace dokumentace, snížit náklady obcí a krajů a zároveň zachovat přínosy digitální transformace. Cílem by nemělo být standardizovat formální značení jednotlivých ploch, ale zejména jejich obsah – tedy údaje o území, které by měly být shromažďovány digitálně v Národním geoportálu územního plánování a mohly zlepšit přehled o využití území, jeho rozvoji a investicích. Ondřej Rys, zastupitel města Kladna a člen představenstva ČKA, k tomu uvedl: *„Digitalizace je důležitá, avšak jednotné omalovánky nikoli – neobsahují totiž rozdílné regulativy ploch a pod stejnou barvičkou by se tak skrývaly odlišné požadavky na výstavbu ve Slaném a v Třebíči, aniž by to zvýšilo srozumitelnost pro veřejnost.“*

Digitální a informační agentura (DIA) zavedla v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek **dynamický nákupní systém**, který umožňuje snadné a transparentní pořízení cloudových služeb třídy Software as a Service (SaaS). Příkladem SaaS jsou: Elektronická spisová služba ke správě a archivaci dokumentů, Informační systémy pro komunikaci a poskytování služeb občanům, Finanční a účetní systémy atd. Výhod dynamického nákupního systému mohou využívat i obce. Systém zajišťuje transparentní a otevřený proces výběru dodavatelů, což umožňuje rychleji a účinněji získat potřebné služby bez zbytečného prodloužení. K dispozici jsou vzorové smlouvy pro dílčí zakázky. Podrobnosti najdete na www.dia.gov.cz.

Hodně dětí, málo prostor? Obec Nedachlebice na Uherskohradištsku vytvořila vedle stávající mateřské školy přístavbu – **kontejnerovou stavbu pro dětskou skupinu**. Pro kontejnerové řešení se rozhodli zejména kvůli rychlosti a variabilitě stavby. Příprava stavby trvala sice několik měsíců, ale od zahájení stavebních prací po kolaudaci uplynuly pouhé čtyři měsíce. Nové prostory odpovídají kapacitě 12 dětí a provozní zkušenosti ukazují, že i takové budovy splňují vysoké standardy a poskytují kvalitní zázemí. Nebojte se kontejnerových řešení ani vy, vycházejí velmi dobře i finančně.

MŠMT připravilo v interaktivní podobě **projekci počtu dětí v mateřských školách na úrovni ORP s výhledem do roku 2035**. V důsledku očekávaného poklesu plodnosti ministerstvo předpokládá snižování počtu dětí ve věku do 6 let. Tento trend se projeví poklesem kapacitního vytížení předškolních zařízení. Aby bylo možné pružně reagovat na nižší naplněnost školek a zajistit udržitelnost celé sítě předškolních zařízení, je žádoucí tento demografický vývoj zohledňovat při tvorbě a aktualizaci politik v oblasti organizované péče o děti. Odkaz na vizualizaci včetně metodiky a krátké analýzy najdete na stránkách www.vzdelavanivdatech.cz.

V rámci Dnů lidí dobré vůle proběhlo na Velehradě počátkem července slavnostní vyhlášení již 14. ročníku soutěže o **nejlepší zpravodaj roku 2024**. Soutěžilo se opět ve třech základních kategoriích a celkově bylo přihlášeno 180 zpravodajů. V kategorii do 1500 obyvatel sedmičlennou porotu nejvíce oslovil zpravodaj města **Pilníkov**, do 10 000 obyvatel zpravodaj města **Hrdějovice** a nad deset tisíc statutárního města **Frýdek-Místek**. Oceněny byly také nejlepší rubriky, příspěvky a zpravodaj meziobecní spolupráce (Zpravodaj Moravských Kopanic). Vítězové si odnesli sošku Zlatého Cyrila – takřka půlmetrovou originální sochu představující sv. Cyrila, tvůrce prvního slovanského písma hlaholice. Podrobnosti o průběhu soutěže i kompletní seznam nejlepších deseti zpravodajů v každé kategorii najdete na www.civipolis.cz.



Vesnici roku 2025 se stala obec **Písečná** v Pardubickém kraji. Druhé místo obsadila **Kosova Hora** ze Středočeského kraje a bronzová je jiho-moravská obec **Plenkovice**. Slavnostní předávání cen se letos konalo 20. září ve Vavcově, loňským vítězi soutěže. Soutěž, která má dvě kola (krajské a celostátní), poprvé vyhlásil Spolek pro obnovu venkova v roce 1995 pod názvem „Soutěž o nejzdařilejší program obnovy vesnice.“ Letos se uskutečnil již 29. ročník. Svaz se na organizaci soutěže podílí od roku 1996. Vítězná obec – Písečná – se rozkládá pod horou Žampach a už dříve dosáhla některých výjimečných úspěchů – v roce 2004 např. získala v této soutěži celostátní Zelenou stuhu za mimořádnou péči o životní prostředí, následně, jako vůbec první obec z celé ČR, získala zlatou medaili v prestižní evropské soutěži Entente Florale Europe. Pochlubit se může i řadou spolků, nejaktivnější jsou dobrovolní hasiči a sokolové. O titul Vesnice roku 2025 letos bojovalo 181 obcí. Všechny opět potvrdily, že spojení tradičních hodnot, odvážných myšlenek a správného zápalu přináší kvalitní život na našem venkově.



Počátkem září představilo MMR výsledky **projektu „Reforma bytové politiky“**, který vznikl ve spolupráci s experty z Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Zpráva detailně popisuje problémy s nedostupností bydlení v Česku a současně obsahuje komplexní seznam doporučení pro zlepšení situace. OECD navrhuje reformovat systém územního plánování (odstranit bariéry v plánování a posílit koordinaci mezi obcemi), upravit systém danění nemovitostí a zavést propracovaný legislativní a finanční rámec s cílem podpořit vznik neziskových poskytovatelů bydlení.



Svaz zorganizoval první **sestkání ředitelů státních podniků a předsedů státních institucí** s cílem navázat nové kontakty a předat do obcí užitečné informace. Vzájemné setkání se konalo 17. září na půdě Kongresového centra. Svoji činnost a možnosti, jak jednotlivé organizace mohou být nápomocny samosprávám, představily dvě desítky jejich zástupců. Byť se na první pohled mohlo zdát, že některé z nich nemají s obcemi nic moc společného, při krátké prezentaci se ukázalo, že všechny více či méně s obcemi a městy, případně jejich příspěvkovými organizacemi nebo spolky, vždy nějakou vazbu mají. S některými institucemi samosprávy spolupracují již dlouhodobě, někde se dveře pro užší spolupráci více otvírají. Vzájemné vazby a komunikace by měla obcím i státním organizacím pomoci k efektivnější spolupráci. Všichni zúčastnění pak jednoznačně podpořili iniciativu Hospodářské komory – tzv. byrokratický detox, která přináší konkrétní návrh systémové reformy – antibyrokratický zákon.

Měsíce trvající úsilí Svazu o zrušení nesystémového a nespravedlivého daňového přílepku přineslo zdárný výsledek. Poslanecká sněmovna počátkem září schválila podobu **zákona o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele již bez ustanovení, které by obce a kraje nesmyslně zařadilo mezi ostatní plátce daně z příjmů právnických osob**. Aktivní obce tedy nebudou od příštího roku zatíženy zvýšenou administrativou a činnostmi v daňové oblasti. Původní neblahý zásah do práv obcí se do novely dostal nestandardní cestou – rozsáhlým pozměňovacím návrhem rozpočtového výboru sněmovny, bez jakékoliv odborné debaty a bez analýzy dopadů na samosprávy. Svaz od samého začátku důrazně varoval, že by takový krok ohrozil stabilitu obecních rozpočtů, omezil veřejné služby a zpomalil investice v území. Díky intenzivní práci, důslednému jednání s poslanci i senátory a jasnému postoji horní komory Parlamentu se podařilo tento záměr zastavit.

Pokračuje dotační program **Obchůdek 2021+**, a to až do roku 2028. Venkovské prodejny mohou získat až 130 tisíc korun. MPO v lednu vypíše již pátou výzvu programu, který pomáhá zachovat nákupní obslužnost venkova pro více než 260 tisíc lidí v obcích do 1000 obyvatel. Mezi podporované provozní výdaje prodejen patří stejně jako v předchozí výzvě výdaje na mzdy pro zaměstnance, nájem, vytápění, osvětlení, připojení k internetu, telekomunikační služby, výdaje spojené s bezobslužným provozem obchodu, výdaje spojené s obsluhou bezhotovostních plateb, výdaje na pořízení drobného neinvestičního majetku a další.





Titulem **Knihovna roku 2025** se může pyšnit **Obecní knihovna Mokrá**, která zaujala porotu svou mimořádnou činností a přístupem k veřejnosti. Své ocenění si z rukou ministra kultury Martina Baxy převzala na slavnostním ceremoniálu v Zrcadlové kapli Klementina. Diplomy v základní kategorii soutěže obdržely také Obecní knihovna ve Vrbátkách a Místní knihovna Senožaty. Ocenění za významný informační počin získal Aleš Brožek a kol. za zásadní přínos k rozvoji Slovníku českých knihovníků, zatímco Středočeská vědecká knihovna v Kladně byla oceněna diplomem za koncepční proměnu odborného časopisu Čtenář.

Prestížní titul **Městská knihovna roku 2025** si odvezla **Knihovna Matěje Josefa Sychry ve Žďáru nad Sázavou**. Druhé místo obsadila Městská knihovna Josefa Čižmáře ve Vizovicích, třetí Městská knihovna Bílovec a zvláštní ocenění bylo uděleno Knihovně Karla Hynka Máchy v Lito-měřicích. Ministr Martin Baxa ve svém projevu vyzdvihl význam knihoven jako míst, která „nenápadně, ale zásadně formují naši společnost – kultivovanou, otevřenou a informovanou“. Svaz soutěží Městská knihovna roku poskytuje záštitu.

Dne 7. listopadu proběhlo v Senátu ČR slavnostní předání ocenění **„Osobnost venkova“**, pořádané Stálou komisí Senátu pro rozvoj venkova, SPOV ČR, SMO ČR, SMS ČR s podporou Národního divadla. Toto ocenění, které se uděluje od roku 2018, letos získala **PaedDr. Věra Libichová**, výkonná tajemnice Spolku pro obnovu venkova. Stala se tak první ženou v historii, které se této pocty dostalo. Věra Libichová je dlouholetou organizátorkou soutěže Vesnice roku, pravidelných konferencí Venkov a dalších projektů zaměřených na rozvoj venkova. Působila na MŽP, podílela se na transformaci zemědělských družstev, vzniku registru zemědělské půdy, místních akčních skupin a Celostátní sítě pro venkov. Za SMO ČR se předáváním ocenění účastnil místopředseda Svazu Pavel Drahovzal.



V srpnu byla vyhlášena rozsáhlá novela trestních předpisů, jejíž součástí je zavedení nového typu výpisu a opisu z rejstříku trestů – tzv. výpisu pro práci s dětmi – **„dětský certifikát“**. Nová úprava reaguje na případy, kdy se osoby s dřívější trestnou činností sexuálního či násilného charakteru dostaly do kontaktu s dětmi v rámci pracovních nebo volnočasových aktivit. Cílem je posílit prevenci a zajistit, aby takové osoby nemohly působit v profesích či činnostech, které zahrnují pravidelný kontakt s dětmi.

Svazová agenda v kostce

Komise pro digitalizaci a elektronizaci

1. září 2025

Komise projednala a schválila odeslání dopisu na DIA týkajícího se vyhlášky o dlouhodobém řízení. Hlavní diskuse se soustředila na hrozící neschválení tzv. začistišovací novely (sněmovní tisk 866) o Digitální agentuře, které by zkomplikovalo správu CMS (Centrální místo služeb) po roce 2026. Komise doporučila intenzivně jednat s poslanci a případně svěřit správu CMS MV do roku 2027. Dále podpořila vznik pracovní skupiny zaměřené na Katalog digitálních služeb pro samosprávu a diskutovala problematiku financování nového projektu Portál samospráv.

bezpečnostních složkách státu. V rámci protidrogové politiky se řešila možnost podávání naloxonu (první pomoc pro předávkování opioidy) ze strany obecních policií, k níž členové komise vyjádřili spíše skeptický názor.

Expertní pracovní skupina pro financování obcí a měst

18. září 2025

Předseda expertní skupiny (ES) informoval o záměru, který vyplynul z jednání se zástupci MV, MMR a MF ke změně RUD, a to vyjmout Prahu ze současného systému RUD. ES nedoporučuje. Následně ES pojmenovala dlouhodobě neudržitelné parametry v RUD – přepočítací koeficient, skokové změny mezi kategoriemi atd. a v této souvislosti požádala Předsednictvo Svazu, aby jí byl udělen mandát k přípravě návrhu na úpravu RUD za Svaz. Stejně tak požádala o mandát na vypracování návrhu na změnu výpočtu daně z nemovitých věcí (nyní nevhodné nastavení základní sazby, nepoměr inkasa mezi Prahou a zbytkem republiky) a také na přípravu návrhu na systémové financování společenství obcí v rámci změny RUD. Diskutovány byly i státní správou často kritizované vysoké zůstatky na účtech zejména větších měst – budou připraveny podpůrné argumenty k vysvětlení a odůvodnění.

Bezpečnostní komise

18. září 2025

Nejprve byla vedena diskuse k nařízení o platech ve veřejné správě, včetně dopadů na úředníky krizového řízení. V rámci návrhu rozpočtu na rok 2026 byly značně sníženy národní a investiční dotace, jedná se o jejich navrácení a rovněž o posílení neinvestičních dotací. Další informace se týkaly zákona o kritické infrastruktuře (je zpracovávána tzv. Analýza hrozeb, která bude sloužit jako podklad pro aktualizaci krizového plánu), novely trestního zákoníku (přináší mj. zmírnění trestní represe za opakovanou krádež, částečnou dekriminalizaci držení a pěstování konopí, rozšíření možností ukládání alternativních trestů) a nového zákona o kybernetické bezpečnosti (směrnice EU NIS2 ukládá členským státům povinnost zajistit ochranu klíčových služeb před kybernetickými útoky). V souvislosti se současnou demografickou prognózou byla dále diskutována problematika nedostatku mladých lidí ve všech

Komise životního prostředí

23. září 2025

Zúčastnění přijali informaci z jednání k systému EPR pro textil, kde byl zároveň představen návrh EPR systému pro nábytek. Připravuje se i EPR

systém pro hračky. V oblasti textilu přetrvávají problémy s odbytem – hrozí přeplňování kontejnerů, jelikož nedochází k pravidelnému vývozu, a to i přes existenci smluvních vztahů a uhrazených nákladů na svoz. Nutné je řešit také otázku využití sebraného odpadu. Byl diskutován i systém vlhčených ubrousků a v této souvislosti možné zapojení obcí. Další informace se týkala nařízení Evropského parlamentu a Rady o obnově přírody – vznikají jednotlivé pracovní skupiny, pro obce jsou nejrelevantnější oblasti sídel, sídelní zeleně, vodních toků, opylovačů a lesů. Následně zúčastnění jednali o ETS2 a Sociálním klimatickém fondu, který má dvě hlavní části – sociální (bydlení) a dopravní (poptávková doprava).

Výbor městských částí a obvodů

24. září 2025

Hlavním bodem jednání bylo přenesení financování nepedagogických pracovníků ve školství, včetně úklidu a údržby, na obce a městské části. To by v prvních třech letech mohlo vést k finančním ztrátám zejména pro větší města, jelikož nedostanou dostatečné prostředky z RUD. V diskuzi pak byly zdůrazněny priority bydlení (pronájem obecních bytů), zdanění neobývaných nemovitostí a problémy s vyřádáním nájemného.

Komise pro kulturu a cestovní ruch

30. září 2025

Primátorka Dagmar Škodová Parmová prezentovala České Budějovice, které se připravují na roli Evropského hlavního města kultury (*více o organi-*

zaci, financování, přínosech, udržitelnosti atd. se dočtete v rozhovoru s paní primátorkou na dalších stranách zprávy). Zástupci MMR představili čtyřúrovňový systém řízení cestovního ruchu, kde hlavní koordinaci zajišťuje MMR, CzechTourism a destinační managementy. Další diskuse se týkala kategorizace a postupného zkvalitňování činnosti DMO, vývoje a testování systému e-turista a zákona o veřejných institucích (VKI), který je účinný od 1. 1. 2025. VKI umožňuje stabilnější financování od více zřizovatelů a větší flexibilitu v řízení organizace. Transformaci na VKI plánuje např. Jihočeské divadlo. Poslední bod se týkal poplatků OSA – Svaz podal námítky k návrhu sazebníku pro rok 2026, kritizoval např., že obce jsou vůči komerčním pořadatelům ve znevýhodněné pozici, do výpočtu poplatků se započítávají dotace a rozpočty obcí. Nesouhlasí také s automatickým navyšováním poplatků podle inflace.

Předsednictvo Komory obcí

30. září 2025

V rámci projednávání aktuální legislativy byli zúčastnění informováni, že návrh státního rozpočtu opět nepočítá s navýšením příspěvku na výkon přenesené působnosti, což má přímou souvislost s návrhem zákona na podporu bydlení a s provozováním center na podporu bydlení. Svaz požadoval navýšení o 15 %. V oblasti financování nepedagogických pracovníků ve školství vzniká již nyní rozpočtový deficit ve výši cca 4 % v souvislosti s nárůstem minimálních zaručených mezd. Účinnost stávající vyhlášky týkající se školního stravování byla prodloužena o jeden rok. Dále byli zúčastnění informováni o konečné podobě zákona o jednotném měsíčním hlášení zaměstnavatele (*viz Střípký*), o finan-

cování společenství obcí (*viz jednání EPS z 18. 9.*) a o připravované reformě územního plánování – výkon této agendy má být převeden z přenesené působnosti na samostatnou, reforma má vést ke značnému zjednodušení územního plánování. Poslední informace se týkaly nařízení o obnově přírody (*viz KŽP z 23. 9.*) a směrnice k čištění městských odpadních vod. Závěrem KO vytipovala témata pro jednání s novou vládou – společenství obcí (kompetence, financování), funkční období zastupitelů, územní plánování a pozemkové úpravy.

Komise pro venkov, zemědělství a lesnictví za účasti hostů z Výboru svazků obcí

30. září 2025

Projednala závěry expertní skupiny pro financování měst a obcí týkající se systematického financování společenství obcí z RUD. Pracuje se například s myšlenkou, že by každé společenství mělo k dispozici určitou částku ročně na občana (počítáno v rámci obcí, které jsou v daném společenství sdruženy). Vše je zatím v procesu projednávání. Dalším tématem byla příprava budoucího programového období 2028+, do které se Svaz zapojuje. Za každou členskou zemi EU má vzniknout tzv. národní regionální partnerský plán, v němž budou alokované prostředky – nutno vyjednat roli místních a regionálních samospráv. Financování a přístup k investicím budou mít jinou podobu než dosud. Host Josef Tabery z MZe dále nastínil možnou podobu budoucí společné zemědělské politiky v kontextu představení víceletého finančního rámce EU. Čeká se na konkrétnější doporučení od Evropské komise; na evropské úrovni se předpokládá podpora generační obměny a činnost mladých zemědělců.

Dopravní komise

2. října 2025

Hlavním tématem bylo rozšíření mýtného na silnice II. a III. třídy. Přípravu nového mýtného systému má na Ministerstvu dopravy na starosti Václav Karpíšek, který byl hostem jednání komise. Podkladem pro zadávací řízení na nového dodavatele systému je studie „Zpoplatnění pozemních komunikací v Česku po roce 2029“, která byla přibližně před rokem schválena vládou. Nový systém by měl být spuštěn v prosinci 2029, přičemž samotné zpoplatnění bude mít asi roční zpoždění. O konkrétním rozsahu zpoplatnění se budou kraje rozhodovat na základě nákladů, které jako vlastníci komunikací ponесou. Konkrétní zpoplatněné úseky budou uvedeny ve vyhlášce č. 470/2012 Sb. Druhým hostem byl Josef Sedláček z odboru přestupků MÚ Černošice, který přiblížil proces zpracování přestupků v rámci systému vysokorychlostního vážení. V diskusi zaznělo, že je třeba vyjasnit, zda se má při posuzování překročení hmotnostních limitů vycházet primárně z údajů uvedených v technickém průkazu konkrétního vozidla, nebo z obecně platných tolerancí podle právních předpisů. Následné informace se týkaly plánované podpory veřejné dopravy ze Sociálně klimatického fondu a regulace cen odtažových služeb.

ho principu a podpory méně rozvinutých regionů. Dále bylo projednáno zastoupení svazu v evropských orgánech a platformách a možnosti připomínkování evropské legislativy – je třeba zlepšit koordinaci mezi jednotlivými orgány a europoslanci. Zhodnoceno bylo přijetí delegací z Moldavska a Kolumbie, plánovaná je návštěva kolegů z Albánie. Členové komise byli vyzváni k větší aktivitě při zahraničních akcích a projektech.

vuje i MŽP. Dále byla diskutována opatření Sociálního klimatického fondu pro oblast budov a směrnice EPBD IV., která ukládá povinnost snižovat spotřebu energie veřejných budov. V rámci nového finančního rámce EU se mění systém dotací. Obce musí počítat také s novými pravidly pro elektromobilitu, včetně povinných dobíjecích stanic u veřejných budov. Přípravuje se rovněž vymezení oblastí, ve kterých nebude možné zřizovat akcelerační zóny.

Komise pro sociální věci, zdravotnictví a bydlení

2. října 2025

Členové diskutovali zejména otázky spojené s přijatým zákonem o podpoře bydlení, který vstoupí v platnost již 1. 1. 2026. Pro ORP uvedené v zákoně bude platit povinnost mít zřízené kontaktní místo pro bydlení. Hovořilo se o možnostech financování přenesené působnosti spojené s touto povinností a o tom, zda lze nějakým způsobem docílit toho, aby soukromníci své volné byty do bytového fondu vkládali, tedy zda budou byty pro účely zákona k dispozici. Závěrem zástupci MMR představili připravovaná opatření pro výstavbu nájemního dostupného bydlení a renovace ubytoven v rámci Sociálního klimatického fondu.

Předsednictvo Svazu

9. října 2025

Předsednictvo se zabývalo zejména hospodařením Svazu a aktuální legislativou. Byla schválena příprava konference zaměřené na malé obce a projednána možnost zvýšení členských příspěvků s ohledem na inflaci. V legislativní oblasti Svaz upozornil na dopady změny metodiky oceňování vodohospodářského majetku, která by mohla vést k nárůstu cen vodného a stočného, a zároveň odmítl nevyhovující návrh EPR systému pro vlhčené ubrusy (sazba 0,79 Kč/obyvatele považuje za nedostatečnou). V evropské agendě se SMO aktivně zapojuje do příprav nového programového období fondů EU 2028–2032 a nově se stal členem sítě RegHub, která umožní přímou komunikaci s institucemi EU. Předsednictvo rovněž schválilo nominace zástupců Svazu do orgánů CEMR pro období 2026–2028 a rozšířilo mandát Expertní skupiny pro financování obcí o návrhy úprav RUD a systémové podpory společenství obcí. V rámci dalších bodů byla mj. schválena úprava rozpočtu časopisu INS a zahájena revize Jednacího řádu. Mezi hlavní priority Svazu směrem k nové vládě patří řešení drogové problematiky, zajištění spravedlivého financování přenesené působnosti a podpora dostupného bydlení.

Komise pro zahraniční spolupráci

2. října 2025

Úvodem byly podány informace k víceletému finančnímu rámci EU, včetně plánovaných změn v architektuře fondů, větší odpovědnosti členských států a zavedení výkonnostního modelu čerpání. Byla zdůrazněna potřeba zachování územní dimenze, partnerské-

Komise pro energetiku

8. října 2025

Členové komise byli seznámeni s návrhem ČR a dalších 17 států, který se týká zásadních úprav a zmírnění evropského systému pro obchodování s emisemi (EU ETS). Opatření/kroky na zmírnění dopadů systému, který zpoplatní emise z budov a dopravy, připra-

Finanční komise

10. října 2025

Komise podpořila závěry jednání ES pro financování obcí a měst – viz z jednání ES 18. 9. Vzala na vědomí návrh zákona o státním rozpočtu na rok 2026, který bude s největší pravděpodobností přepracován, nicméně přitom konstatovala, že současný návrh v kapitole VPS nezahrnuje fakticky žádné finanční prostředky na podporu rozvoje života obcí a příspěvek pro výkon státní správy v přenesené působnosti zůstává navzdory narůstajícím povinnostem obcí snížený.

V souvislosti se státním rozpočtem doporučila předsednictvu zabývat se posílením autonomie ÚSC v oblasti odměňování zaměstnanců obcí a jejich příspěvkových organizací zrušením navázání na platové tabulky, tedy přechodem ze systému platů na systém mezd. Komise dále projednala návrh sazebníku OSA na rok 2026, uvedla zásadní připomínky (navrhovaná výše oplatek fakticky znemožňuje pořádání kulturních akcí), které budou dále s OSA vyjednávat.

Komise byla rovněž seznámena s aktuální problematikou hospodářsky a sociálně ohrožených území a s plánovaným zvýšením hodnoty historického vodohospodářského majetku o 40 %. Závěrem zúčastnění diskutovali způsob odměňování zaměstnanců ÚSC z důvodu potřeby větší flexibility a zvýšení konkurenceschopnosti vůči soukromému sektoru zejména ve vysoce odborných profesích (např. IT, architektura, stavební inženýrství, právo ad.).

Komora statutárních měst

24. října 2025

Jednání se soustředilo především na probíhající přípravu změn RUD, které jsou nyní hlavním tématem expertní skupiny Svazu pro financování. Zazněly návrhy na úpravy motivační složky ve vztahu k dojíždějícím zaměstnancům, možné korekce přepočítacích koeficientů velkých měst a také otázky spojené s daní z nemovitých věcí. Diskutována byla rovněž potřeba koordinace postupu s kraji, jelikož jejich případný odpor může změny zásadně zpomalit. Vedle toho byly nastíněny základní parametry návrhu Víceletého finančního rámce EU 2028–2034, který výrazně mění strukturu financování a pro ČR znamená nižší objem prostředků i vysoké požadavky na klimatické a sociální výdaje.

Politická situace po volbách nevytváří zatím jasné podmínky pro formulaci nových požadavků vůči vládě, proto zůstávají v platnosti dosud schválené priority. V bodu různé Miroslav Žbánek informoval o své nadcházející rezignaci na pozici primátora Olomouce (byl zvolen poslancem) a o návrhu, aby ve funkci předsedy Komory pokračoval do konce volebního období; členové tento postup podpořili.

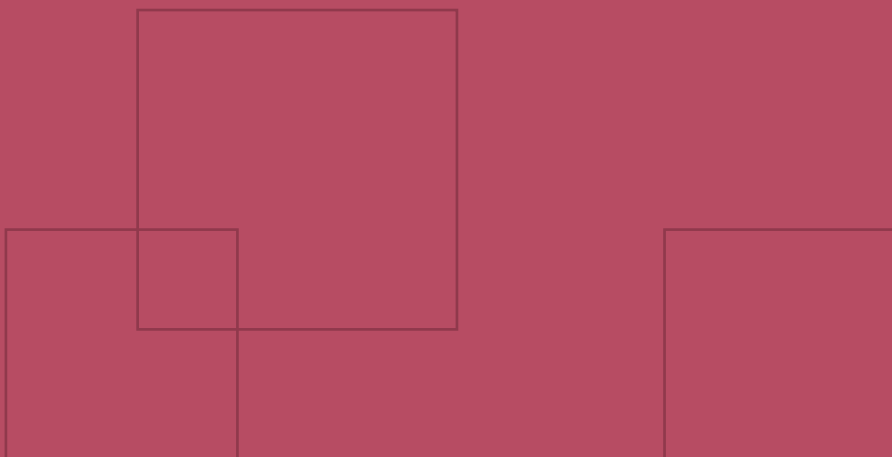
Pracovní skupina k finančním nástrojům

19. listopadu 2025, MMR

Objem evropských dotací pro obce se od příštího programového období dál sníží. Od roku 2028 klesne nejen celková alokace pro ČR, ale změni se i priority směřování evropských prostředků. Jak se ČR přibližuje průměru EU, ubývá zdrojů kohezní politiky, větší roli tak postupně převzou finanční nástroje – zejména zvýhodněné úvěry a záruky. MMR proto obnovilo Pracovní skupinu pro finanční nástroje a první jednání se věnovalo zkušenostem s dosavadními nástroji a přeskázkám jejich dalšího rozvoje.

Řešila se rizika roztříštění, potřeba jasně vymezit oblasti vhodné pro návratné financování, nutné legislativní úpravy, role Národní rozvojové banky i podmínky pro příjemce úvěrů. Zástupce Svazu na jednání upozornil na riziko zavádění dotačních podmínek do úvěrů, což snižuje jejich atraktivitu oproti běžným bankovním půjčkám. Kombinace malé dotace a většího úvěru s sebou přináší přísná pravidla.

Podmínky pro rozvojové úvěry českých institucí se navíc jeví složitější než u Evropské investiční banky. Důležité je také zajistit stabilní zdroje, aby obce nepřipravovaly žádosti zbytečně a měly jistotu, že zvýhodněné úvěry budou skutečně dostupné.







Když obec žije

Komunitní život dává obcím a městům jejich skutečný puls – tvoří ho jak tradiční kulturní a sportovní akce, tak spolky, které propojují sousedy a vytvářejí pocit domova. V tomto čísle se podíváme do zákulisí příprav Českých Budějovic na titul Hlavního evropského města kultury 2028, připomeneme si význam Slováckého roku a představíme, jak žijí své spolkové tradice Pardubice, Jesenice u Prahy, Poniklá či Jihlava. Inspiraci nabídnou také sokolové, dobrovolní hasiči a další, kteří dokazují, že společné aktivity jsou skutečným srdcem živé a spokojené komunity.



České Budějovice míří na evropskou kulturní scénu

České Budějovice získaly prestižní titul Evropské hlavní město kultury 2028 a nyní se připravují na několik let intenzivní práce, která propojí město, region i mezinárodní partnery. Primátorka **Dagmar Škodová Parmová** v následujícím rozhovoru přibližuje, jak vznikla myšlenka kandidatury, kdo se podílel na její realizaci, jaké inspirace město čerpá z jiných evropských metropolí a na co se obyvatelé mohou nejvíce těšit v titulárním roce.



Co Vás přimělo k tomu, přihlásit České Budějovice do projektu Evropské město kultury 2028? Kde jste čerpali inspiraci?

České Budějovice byly ve své historii vždy čas od času ve středu dění evropských dějin. Naposledy takovou významnou éru zažily spuštěním první železnice na evropském kontinentu před 200 lety. Proto už bylo opět načase ukázat, že nejsme jen provinčním městem. Myšlenka přihlásit České Budějovice do soutěže o titul Evropské hlavní město kultury (EHMK) byla před mnoha lety přednesena na zastupitelstvu města, podpořili ji politici a rezonovala také mezi hlavními organizátory EHMK Plzeň 2015. Vzorem nám bylo i partnerské město v Rakousku Linec, které si svou slávu EHMK prožilo v roce 2009 a žije z ní dosud. K našemu záměru kandidovat na titul se přihlásilo celé spektrum aktivních občanů, kteří chtěli využít titul nejen k posílení kulturní nabídky, ale hlavně ke zlepšení a zkvalitnění spolupráce v kultuře, tedy mezi institucemi, umělci, školami i veřejností. Inspirací byla především města, která díky titulu dokázala přetvořit svůj obraz a sebevědomí, nejen Plzeň 2015, ale také například litevský Kaunas. Pro druhou precizovanou verzi přihlášky jsem již byla od roku 2022 u dění



přímo v roli primátorky. Záměr stát se Evropským hlavním městem kultury pro mne znamenal daleko více než jen rozvoj kultury, byla to možnost uchopit rozvoj města více zešíroka, zvýšit kvalitu života nejen ve městě, ale podělit se i s okolím o možnost společného rozvoje a využití potenciálu nejen pro kulturu a cestovní ruch. Takto jsem to prezentovala svým kolegům ve vedení města a kraje, napříč politickými kluby a před celou veřejností.

Inspirujete se příkladem aktuálních nebo budoucích měst, jako jsou Saská Kamenice, Nová Gorica, Oulu nebo Trenčín? Spolupracujete s nimi?

Ano, inspiraci i spolupráci považuji za klíčovou součást projektu. Zís-

káním titulu se nám otevřely dveře mezi klub měst, která byla a budou evropskými hlavními městy – jedná se tzv. ECOC Family. Se slovenským Trenčínem i finským Oulu 2026 jsme v úzkém kontaktu a sdílíme zkušenosti. S oběma městy plánujeme společné projekty v rámci Erasmu s cílem zapojovat mladé lidi do kultury. Se Saskou Kamenicí (Chemnitzem) nás pak spojuje geografická i kulturní blízkost, takže diskutujeme o přeshraniční spolupráci třeba v oblasti tance. V titulárním roce 2028 budou spolu s námi dalšími evropskými městy kultury francouzský Bourges a hlavní město Severní Makedonie Skopje, se kterými připravujeme společné projekty, sdílíme dosavadní zkušenosti a vzájemně se podporujeme. Dokonce jsme už podepsali

společné Memorandum o spolupráci, které nám umožní součinnost nejen na úrovni kulturních projektů.

Jak dlouho dopředu se město na tuto událost připravuje a co všechno připravuje obnáší?

Příprava trvá několik let, neboť se jedná o desítky dílčích projektů, které v čase nabíhají a trénují aktéry v kultuře, publikum i místní obyvatelstvo. Nelze prostě startovat z nuly na sto v rámci krátké doby. České Budějovice se přihlášily už v roce 2021, titul získaly v roce 2023 a od té doby běží tzv. fáze implementace. Ta zahrnuje nejen plánování programu, ale také vzdělávání kulturních aktérů, mezinárodní spolupráci, rozvoj infrastruktury a komunikaci



očekáváme, že se kromě dobrovolníků bude na programu podílet několik stovek lidí.

Na co se mohou obyvatelé Českých Budějovic nejvíce těšit?

Program EHMK bude mít v roce 2028 celkem sedm vrcholů. K těm hlavním patří samotné zahájení, které už má svůj termín – začínáme 5. února 2028. Dalšími stěžejními body budou, kromě zakončení titulárního roku, jedna velká hudební akce v letních měsících, která bude brzy zveřejněna, a dále Jižní svéráz – divadelní festival trvající několik měsíců. Rok 2028 nebude jen o velkých akcích, ale i o dlouhodobých proměnách, nově zrealizovaných investicích a stavbách, i o tom, jak kultura může zlepšovat celkovou kvalitu života.

Počítáte i s organizačními výzvami, jako je zvýšená návštěvnost města – kapacity parkovišť, hotelů, restaurací či veřejných toalet?

Ano, společně s Jihočeským krajem plánujeme koordinovaný přístup k infrastruktuře a službám. Ve spolupráci s Jihočeskou centrálou cestovního ruchu pak už s předstihem tři let řešíme dopravní situaci a ubytovací kapacity tak, aby nejen zahraniční návštěvníci měli co nejlepší zážitek z takto velké akce. Očekáváme, že EHMK přiláká až 1,2 milionu návštěvníků, proto je nutné všechno v souvislostech plánovat opravdu mnoho let dopředu, což děláme. Je to prestižní titul a věřím, že se ho zhostíme velmi dobře. Držte nám palce!

Děkujeme za rozhovor

s veřejností. I během samotného roku 2028 proběhne propojení s dalšími „kulturními“ městy Evropy – například prostřednictvím společných projektů, výměn umělců či evropských fór.

Kolik lidí se podílelo na přípravě kandidatury a kolik se jich bude podílet na realizaci programu?

Na přípravě kandidatury se podílely stovky lidí, stovky spolků a institucí, zainteresovaní jsou odborníci z oblasti kultury, vzdělávání, architektury, komunikace i veřejné správy. V užším týmu při přípravě v rámci zapsaného spolku EHMK jich pracovalo přibližně sedm. Za jeden provaz ale muselo táhnout město, kraj i veřejnost. Dnes jsme už ve fázi transformovaného zapsaného ústavu EHMK. Realizace

samotného programu v letech 2025–2028 vyžaduje širší strukturu. Tým zapsaného ústavu Budějovice 2028 dnes čítá v přepočtu na pracovní úvazky téměř dvacet lidí a spolupracuje s desítkami partnerů v regionu včetně městských institucí, škol, neziskových organizací i firem. V roce 2028 pak

Dagmar Škodová Parmová působí jako primátorka Českých Budějovic a dlouhodobě se věnuje komunální politice. Dvacet let působila jako pedagog na Jihočeské univerzitě, kde získala cenné znalosti a samozřejmě také zkušenosti. Stejně tomu bylo i během let v městské samosprávě, kde pracovala na projektech zaměřených na rozvoj města, podporu komunit a zlepšení kvality života obyvatel. Ve své práci klade důraz na propojení tradice s moderními trendy, podporu kultury, sportu a komunitních iniciativ. Její aktivní přístup k veřejným projektům a dlouhodobá zkušenost s vedením města přináší stabilitu a inspiraci místní komunitě.

Muzea jako srdce místních komunit: Když se tradice, odbornost a pospolitost potkají pod jednou střechou

Vánoční čas vybízí k setkávání, sdílení a vzpomínání. A právě v takových chvílích si uvědomujeme, jak důležitá jsou muzea pro život našich měst a obcí. Nejsou jen strážci minulosti, ale také aktivními hybateli komunitního života – prostorem, kde se setkávají generace, rodiny, sousedé i místní příběhy.



Muzeum jako kotva lokální identity

České muzejnictví má za sebou dvě století vývoje a dnes tvoří hustou síť institucí, z nichž většinu zřizují města a obce. Jejich poslání zůstává stále stejné, tedy uchovávat, odborně spravovat a prezentovat sbírky, které autenticky vypovídají o životě našich předků, o událostech, tradicích i každodennosti. A přestože se muzea mění a přirozeně reagují na společenskou poptávku či moderní trendy, stojí stále na pevných základech, jimiž jsou odbornost, veřejná

služba a vztah k příslušnému místu. Ten je zvláště důležitý v menších městech, kde muzeum často představuje hlavní kulturní centrum a stává se tak prostorem pro setkávání.

Muzea nejsou jen vitríny s artefakty. Jsou to místa, kde se děti poprvé seznamují s historií svého města, kde se místní komunita setkává při vernisážích či jiných programech, kde průvodci vyprávějí příběhy se zajímavými zápletkami. Muzea fungují jako naše paměť, ale také jako interpret dění kolem nás. Pomáhají nám chápat odkud přicházíme a kdo jsme.



Proč českým muzeím chybí vlastní zákon

Na rozdíl od knihoven nebo archivů nemá české muzejnictví právní předpis, který by komplexně definoval muzea jako instituce a jejich specifické činnosti. Původní zákon z roku 1959 přestal platit začátkem 90. let a jeho náhrada od té doby nevznikla. Současnou praxi rámuje především zákon o ochraně sbírek muzejní povahy, jenž řeší zejména jejich správu a evidenci. Jenže muzejní problematika je mnohem širší a pestřejší, navíc se obor aktuálně potýká s fenoménem nárůstu počtu subjektů nazývajících se muzei či galeriemi, přičemž jimi ve skutečnosti nejsou. Chybějící zákon komplikuje například také implementaci evropské legislativy nebo možnosti čerpání podpory v krizových situacích. Odkaz na sbírkový zákon z různých důvodů nestačí. Pandemie covid-19 ukázala tuto slabinu v plné síle, kdy stát neuměl jednoznačně oddělit muzea s veřejnou službou od organizací, které jimi objektivně nejsou.

Co by nový zákon přinesl

Asociace muzeí a galerií (AMG) proto dlouhodobě prosazuje vznik právní normy, která by jasně definovala muzejní instituce a všechny jejich funkce. Návrh počítá se vznikem registru muzeí, tedy seznamu institucí, jež skutečně vykonávají veřejnou službu a kontinuálně plní své celospolečenské poslání. Nový zákon má vytvořit jednoznačnější a přehlednější prostředí a nastavit je jako právně i ekonomicky příznivější. Zároveň by vznikl, obdobně jako v případě knihoven, poradní orgán Ministerstva kultury, který by se zabýval aktuálními potřebami oboru. Nová úprava by také pomohla bránit muzea před slučováním s nesusoudnými institucemi a podpořila by profesionalizaci i další vzdělávání muzejních pracovníků. Cílem není zřizovatele omezovat, ale zajistit stabilitu – obzvlášť pro menší organizace, které se často potýkají s nedostatkem personálních kapacit i finančních prostředků.

Muzeum jako přirozené centrum života obce

Obecní muzea jsou v českém prostředí fenoménem. Nejenže pomáhají uchovávat historickou paměť, ale zároveň vstupují do každodenního života svých obcí. Spolupracují se školami, knihovnami, turistickými informačními centry či kulturními domy. Často sídlí v historických budovách, které ožívují a dávají jim novou náplň i smysl. Zároveň mají obrovskou výhodu v bezprostřední blízkosti veřejného prostoru, když mohou rychle reagovat na dění ve městě, organizovat různá setkání, komentované procházky či další komunitní akce, které jinde zaniknou v přetlaku velkých projektů. Vztah města a muzea však může mít i odvrácenou tvář. Menší rozpočty či nevyrovnaná institucionální stabilita mohou komplikovat akviziční činnost nebo péči o sbírky. O to více je důležité, aby zřizovatelé dbali na odbornou kvalitu svých muzeí a vnímali je jako partnery, nikoli jako organizační přívesek.

Kraje jako opora, města jako srdce

Krajská muzea mají výhodu širšího zázemí. Městská muzea však mohou nabídnout něco, co nelze „zajistit shora“: hluboký vztah ke konkrétní komunitě a danému regionu. Proto oba typy institucí potřebují jeden druhého a vzájemně se doplňují.

Vánoce v muzeu aneb Když se potká loutkoherectví a komunitní radost

Krásným příkladem toho, jak může muzeum stát uprostřed komunitního života, je Městské muzeum Horažďovice. V čase adventu zde vrcholí loutkoherectvá sezóna, kterou zajišťuje místní spolek Tyjátr. Na zámku, kde muzeum sídlí, najedete též stálou expozici věnovanou loutkovému divadlu. Její podobu utvářel scénograf Pavel Svoboda, rodák z Horažďovic

a držitel Ceny Alfréda Radoka. Díky jeho autorskému přístupu vznikla hravá a moderní prezentace zdejšího loutkářství. A jak vypadají adventní představení? Spokojené děti, spokojení ochotníci a mírně nervózní muzejníci, kteří v duchu doufají, že protipožární čidla zůstanou klidná, i když někdo tajně zapálí prskavku. Je to typická ukázka toho, jak muzeum dokáže přirozeně spojit lidi, tradice a vzpomínky.

Na textu spolupracovali:

Mgr. Irena Chovančíková

Ředitelka Masarykova muzea v Hodoníně, kde působí od roku 1989. Zaměřuje se na dějiny regionu a život T. G. Masaryka. Přednáší na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity i ve Škole muzejní propedeutiky. Od roku 2017 je předsedkyní AMG.



PhDr. Zdeněk Polanský

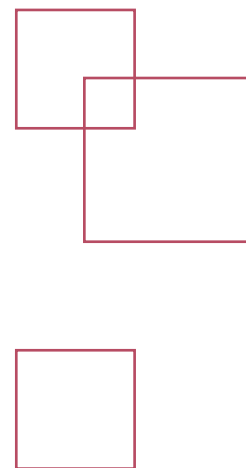
Ředitel Městského muzea v Horažďovicích, kde působí od roku 2019. Vystudoval historii a politologii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Dříve byl zastupitel Volyně a je spoluautorem dvoudílné publikace o tomto městě. Od roku 2024 je členem Exekutivy AMG.



Asociace muzeí a galerií České republiky, z. s. AMG je profesní svaz aktuálně sdružující přes 300 sbírkotvorných institucí a 250 individuálních a čestných členů činných v oboru muzejnictví. Od svého založení v roce 1990 zastupuje česká muzea, podporuje jejich všestranný rozvoj a popularizuje jejich činnost prostřednictvím realizace nejrůznějších projektů.



Život s památkami a v památkách v jedenadvacátém století



Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska (SHSČMS) je dobrovolnou, zájmovou, nestranickou a nevládní organizací, která sdružuje historické obce, města nebo jejich části, na jejichž území jsou zachovány významné kulturní hodnoty, zejména nemovité památky. Sdružení bylo založeno z iniciativy měst v roce 1990. Účelem a cílem Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska je aktivně přispívat k vytváření účinných nástrojů a podmínek pro zachování kulturního dědictví, zejména pak pro regeneraci území historických sídel včetně zlepšování stavu životního prostředí, dále pro jeho propagaci a jeho trvale udržitelné využívání. Ve Sdružení spolupracujeme též s mnoha organizacemi a institucemi působícími v České republice i v zahraničí, které mají shodné poslání s cíli SHSČMS.



V současné době má Sdružení celkem 205 členů, z tohoto je 197 členů řádných (obce a města, ve kterých žije téměř 3 mil. obyvatel). Dalších přidružených členů je v současnosti registrováno osm, jedná se o právnické osoby, spolky a organizace, které souhlasí s účelem a plněním cílů Sdružení.

Jednou z nejvýznamnějších aktivit Sdružení je péče o Program regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, v jehož rámci (ve spolupráci s Ministerstvem kultury a Ministerstvem pro místní rozvoj) dochází k systematickým a plánovaným opravám památkových staveb a k úpravám poničených veřejných prostranství v historických jádrech měst a dále pak k významné finanční podpoře vlastníků kulturních památek, kteří opravují své objekty v památkových zónách. Každoročně je pak obci/městu, jež celostátní komise vyhodnotí jako nejlepší sídlo v procesu naplňování Programu regenerace, přidělen prestižní titul „Historické město roku“ a předá-



na ministrem financí odměna ve výši jednoho milionu korun. Tato soutěž se pravidelně vyhodnocuje již od roku 1994.

SHSČMS v pozici národního garanta organizuje v měsíci září pro historii milující veřejnost již tradiční a populární akci – **Dny evropského dědictví**, tedy dny otevřených památek. Mezinárodní označení této aktivity je v celé Evropě i v Čechách známé pod zkratkou EHD (European Heritage Days), což je celoevropský projekt mající za cíl pomáhat občanům Evropy v uvědomování si kořenů našich národních identit a prohlubovat jejich znalosti a vztah ke kulturnímu odkazu našich předků. Sdružení historických sídel je od roku 1998 hlavním gestorem dnů EHD v České republice.

V jarním období (zpravidla v dubnu) organizuje SHSČMS aktivitu nazývanou **Brány památek dokola**, kdy jednotlivé obce a města, v rámci začínající turistické sezony, otvírají provozy v jednotlivých památkách, které se veřejnosti před-

stavují po zimním uzavření, formou speciálních programů (např. výstavou, prohlídkou, koncertem apod.) a zároveň tak upozorňují své návštěvníky na Mezinárodní den památek a sídel – 18. duben.

Sdružení také každým rokem organizuje soutěž **„Památka roku“**, pořádá různé semináře a jednou ročně i odbornou třídní konferenci. V letošním roce se konala v polovině října v konferenčním objektu ALDIS v Hradci Králové pod názvem **„Propojení památek a moderního života“**. Šlo o velmi zdařilý soubor erudovaných přednášek, ve kterých byly prezentovány zajímavé a jedinečné příklady oprav, rekonstrukcí či konverzí mnoha památkových objektů, například Automatických mlýnů v Pardubicích, budovy Elektrických podniků v Praze, vojenské pevnosti v Josefově a dalších.

Sdružení uplatňuje svoje praktické zkušenosti s řešením problémů historických sídel při úpravách stávajících a navrhování nových právních norem, které na poli

péče o památky a památková území ovlivňují ekonomické hospodaření a vlastní právní postavení obcí.

Investovat do obnovy památek se vyplatí

V jednotlivých sídlech si zastupitelé často kladou otázku, jak se správně k památkám ve vlastnictví obce chovat. Zamýšlejí se nad tím, zda investice do obecního památkového fondu by měly mít vyšší, nebo naopak nižší prioritu v rozpočtové hierarchii samosprávy. Pokud existuje vůle do památkových oprav investovat obecní finance, je třeba vědět, jakým způsobem opravu odborně zajistit, aby následně s památkami, nebo i přímo v nich, mohli lidé spokojeně a kvalitně žít, mohli se těšit z jejich mimořádné jedinečnosti a z hodnot vyplývajících ze samotné památkové podstaty každého konkrétního opraveného či zachráněného objektu. Záležitost to jistě není jednoduchá a už vůbec ne levná, ale pokud se nám podaří památku solidně

zabezpečit, případně uplatnit pro ní smysluplnou konverzi, tak výsledek pozitivně ohodnotí nejen památkáři, ale především veřejnost, resp. občané obce, a to je moc dobře. Dobré příklady inspirují a motivují i další vlastníky památkových staveb, které obec sama nevlastní.

Příklady zdařilých rekonstrukcí památek a veřejných historických prostranství ve vlastnictví obce, které zlepšily v poslední době kvalitu života, je celá řada. Uvést mohu například rekonstrukci jízdního Světce u Tachova, rodný dům Sigmunda Freuda v Příboře nebo rozsáhlé opravy zámku v Moravské Třebové. Jako pozoruhodný příklad nedávné privátní investice do památky, která je veřejností velmi ceněna a hojně na-

vštěvována, je konverze industriální historické stavby Automatické mlýny v Pardubicích. Jako občan Havlíčkova Brodu mohu uvést také poměrně zdařilou revitalizaci havlíčkobrodského historického jádra, včetně části centrálního parku. Tato revitalizace přispěla ke zvýšení koncentrace obyvatel a prodloužení pobytu návštěvníků v samotném centru města.

Všechny tyto uvedené opravené památky byly po svém dokončení velmi pozitivně hodnoceny nejen odbornou veřejností, ale i místními občany, kteří v jejich okolí žijí. Jsou to nakonec právě obyvatelé obcí, kteří by se měli naučit mít „své“ místní památky a pamětihodnosti rádi. Měli by to být právě oni, kteří „svým“ zastupitelům budou dávat najevo, že si po předcích

odkázaných historických hodnot v podobě dochovaných památek váží a že obecní veřejné prostředky vynaložené na jejich záchranu jsou penězi smysluplně a vhodně investovanými.

Registrovaných památek v České republice máme na čtyřicet tisíc, musíme si jich jako společnost vážit, povinností naší je o ně řádně pečovat.

Jak kdysi řekl jeden z významných polistopadových politiků: „Památky jsou naše moře“. Myslím si, že s ním můžeme jen souhlasit!

Bc. Libor Honzárek

předseda SHSČMS

místostarosta Havlíčkova Brodu



KRAJSKÁ SETKÁNÍ 2026

- Nová města
- Nová témata
- Důraz na místní specifika
- Praktické exkurze



V roce 2026 se můžete těšit na zbrusu nová Krajská setkání!

Začínáme 19. března 2026 na Lipně, v Hotelu Element, kde se dozvíte, jak se žije obyvatelům na turisticky oblíbeném místě.

Zavítáme do menších měst v krajích, kde se potýkají se stejnými výzvami jako vy.

Každý kraj se zaměří na jiné téma a vy na vlastní oči načerpáte inspiraci, jak si konkrétní města poradila s **regionálními výzvami** jako například turismem, průmyslem nebo vylidňováním obcí. Potkáme se například v **Broumově** či **Sokolově**.

Další místa a harmonogram zveřejníme již brzy

Sledujte www.smocr.cz, newsletter a další svazové mediální kanály a nepromeškejte otevření registrace a odkrytí programu



Kyjov žije tradicemi. Folklor tu není minulostí, ale způsobem života

V Kyjově, městě ležícím v samém srdci Slovácka, se tradice a folklor nestaly jen symbolem minulosti, ale přirozenou součástí každodenního života. Každé čtyři roky se zde koná Slovácký rok – nejstarší národopisná slavnost v České republice, která přivádí do města tisíce krojovaných účinkujících i návštěvníků z celého regionu. O tom, jak náročná je organizace této výjimečné akce, jaké místo má folklor v současném Kyjově a proč je pro místní víc než jen kulturní tradicí, jsme hovořili s ředitelem Městského kulturního střediska **Ladislavem Pavlušem**.



Pane řediteli, Kyjov bývá označován za srdce Slovácka. Co podle Vás stojí za tímto označením?

Kyjov je malebné město v srdci Slovácka, kde tradice a folklor nejsou jen vzpomínkou na minulost, ale živou součástí každodenního života. Historie města je úzce spjata s lidovou kulturou, která se zde po staletí předává z generace na generaci. Lidové kroje, písně, tance, muzika a slavnosti, jako je Slovácký rok, tvoří nedílnou součást identity Kyjova i jeho obyvatel.

Jaký význam mají dnes pro město lidové tradice?

V současnosti mají tyto tradice pro Kyjov nejen kulturní, ale i společenský a turistický význam. Díky nim

se město stává centrem regionální kultury a symbolem uchovávání národního dědictví. Folklor zde propojuje minulost s přítomností – udržuje kořeny a zároveň dává městu jedinečný ráz, který přitahuje návštěvníky z celé republiky i ze zahraničí.

Nejnámější akcí je bezesporu Slovácký rok. Mohl byste jej přiblížit?

Slovácký rok je nejvýznamnější událostí kyjovského folklorního kalendáře a zároveň nejstarší národopisnou slavností v České republice. První ročník se uskutečnil už v srpnu 1921. Koná se jednou za čtyři roky a do města přivádí tisíce návštěvníků i souborů z celého Slovácka. Přehlídka krojů, tanců a lidových tradic zde představuje bohatství regionu a potvrzuje, že Kyjov je právem považován za srdce moravského folkloru.



Na Slováký rok navazují i další slavnosti, které udržují tradici živou.

Ano, v létě na tuto tradici navazují dožínky v rámci Kyjovských letních slavností, které oslavují úspěšné ukončení žní. Jsou poděkováním za úrodu a zároveň výrazem sounáležitosti místních obyvatel s půdou a zemědělským dědictvím kraje. Rok pak symbolicky uzavírají Martinské hody – svátek radosti, hudby a vína. Jsou příležitostí k setkání rodin, přátel i sousedů, kteří společně udržují tradici tance, zpěvu a pohostinnosti. Na místě dnešní kaple sv. Josefa v Kyjově stával farní kostel zasvěcený svatému Martinovi, což je historický důvod, proč jsou hody v Kyjově spojeny právě se svátkem tohoto světce.

Jaký význam mají tyto folklorní akce pro celý region Slovácka?

Folklorní akce pořádané v Kyjově mají význam, který dalece přesahuje hranice samotného města. Především Slováký rok propojuje celý region Slovácka – oblast s hlubokými kulturními kořeny, typickou pohostinností a silným vztahem k tradicím. Kyjov se díky nim stává centrem dění, kde se setkávají soubory, sbory a muzikanti z různých koutů regionu, aby společně oslavili to, co je spojuje – lidovou kulturu.

Slováký rok má dlouhou historii. V čem spočívá jeho hlavní myšlenka?

Už od svého vzniku byl Slováký rok koncipován jako čistě národopisný festival regionu Slovácka. Jeho smyslem vždy bylo, aby své zvyky a tradice předsta-

vovali samotní obyvatelé jednotlivých obcí tak, jak je po generace uchovávají ve svém každodenním životě – a tento princip zůstává zachován dodnes. Během čtyř dnů nabitých programem vystupují stovky účinkujících z celého Slovácka. Chasa z Bukovan staví třicetimetrou máju, švarní chlapci ze Skoronic jedou slavnou Jízdu králů a velkolepým průvodem městem prochází zhruba tři tisíce krojovaných z téměř padesáti obcí regionu. To je nejen výzvou, ale i hnacím motorem pro obyvatele Slovácka pečlivě udržovat zvykosloví, tance, písně i kroje.

Zní to jako obrovská organizační akce. Jak náročná je její příprava?

Po celém Kyjově se během festivalu odehrává na čtyřicet samostatných programů, což činí Slováký rok mimořádně atraktivním pro návštěvníky, ale také velmi náročným na organizaci. Zatímco většina festivalů se odehrává na jednom místě, Slováký rok se rozprostírá po celém městě. Na různých náměstích, ulicích či v parku se v různých časech připravují scény pro jednotlivé části programu, což z něj dělá nejen ojedinělý kulturní zážitek, ale i organizační výzvu pro hlavního pořadatele – Městské kulturní středisko Kyjov.

Za všemi slavnostmi ale stojí lidé, kteří folklor udržují živý, že?

Přesně tak. Za živostí kyjovských tradic nestojí jen slavnosti, ale především lidé, kteří je s láskou uchovávají a předávají dál. Významnou roli hrají folklorní soubory, jako například Slováký soubor Kyjov, Kyjovánky, Vyslůžilci, Pajtaši či mužské a ženské sbory.

Tyto soubory udržují lidové tance, písně a zvyky, čímž přibližují mladé generaci bohatství moravského kulturního dědictví.

Jakou roli hraje v udržování folkloru vzdělávání?

Velký podíl na zachování folkloru mají školy, hlavně Základní umělecká škola Kyjov, která vychovává ne-sklutečné množství výborných muzikantů. Základní umělecká škola i Městské kulturní středisko Kyjov pravidelně pořádají přehlídky, soutěže, koncerty lidové hudby a tradiční taneční zábavy. Díky nim se tradice nestávají muzejním exponátem, ale zůstávají přirozenou součástí života města.

Vnímáte folklorní akce i jako přínos pro místní ekonomiku?

Určitě ano. Tyto slavnosti mají význam nejen kulturní, ale i společenský a ekonomický. Přitahují tisíce návštěvníků, podporují místní podnikatele, vinaře i řemeslníky a posilují povědomí o Slovácku jako o regionu s mimořádně bohatým kulturním dědictvím. Zároveň přispívají k uchování regionální identity, která se stává inspirací i pro další obce.

Na závěr – co pro Vás osobně folklor v Kyjově znamená?

Tradice, které Kyjov s hrdostí rozvíjí, nejsou jen ozvěnou minulosti – představují živé pouto mezi obcemi Slovácka a důkaz, že lidová kultura má i v dnešní době své pevné místo. Pro Kyjov je folklor víc než jen

kulturní aktivita – je to způsob života, symbol hrdosti a spojení mezi minulostí a přítomností. Každý tanec, písnička či kroj tu nese příběh o lidech, kteří si i v moderní době dokážou vážit svých kořenů.

Děkujeme za rozhovor

Kyjov a Slovácký rok – fakta a zajímavosti

- **První ročník Slováckého roku** se uskutečnil **v srpnu 1921**, díky čemuž je nejstarší národopisnou slavností v České republice.
- Koná se **jednou za čtyři roky** a do města **přivádí** tisíce krojovaných účinkujících a návštěvníků z celého regionu.
- Během čtyř dnů se odehraje přibližně **40 samostatných programů** na různých místech Kyjova.
- **Průvod městem** tvoří zhruba **tři tisíce krojovaných** z téměř **padesáti obcí Slovácka**.
- Na slavnostech se podílejí desítky folklorních souborů a cimbálových muzik, které představují **živou podobu lidové kultury**.
- Městské kulturní středisko Kyjov je hlavním organizátorem festivalu i dalších tradičních akcí, jako jsou **Kyjovské letní slavnosti** nebo **Martinské hody**.



Samy jsme neviditelné, společně neporazitelné

Toto motto Y.E. Foinant vystihuje podstatu projektu „**Posílení kompetencí a znalostí podnikatelek 50+**“, financovaného z **Operačního programu Zaměstnanost plus**.



**Financováno
Evropskou unií**

Cílem projektu je posílit postavení a kompetence žen, podnikatelek, ve věku 50+ ve Zlínském regionu. Rozšíří si potřebné znalosti a dovedností v oblasti plánování svých aktivit, marketinku, práva a finančního řízení.

Díky tomu mohou snadněji překonávat překážky a udržitelně podnikat.

Projekt je vystavěn na čtyřech pilířích. Tím prvním je poznání vlastních možností i omezení účastnic kurzu. Slouží k tomu dlouhodobě ověřený a komplexní „**Talentový test silných stránek GALLUP – CliftonStrengths34**“, který byl individuálně vyhodnocen a konzultován společně s koučem.



**Manažerka projektu
Hana Žůrková**

Druhým pilířem byly samostatné výukové bloky. O právním minimu pro podnikatelky hovořila **Sáša Navrátilová**, o digitálním marketingu a sociálních sítích **Lucie Visková**. **Anna Putnová** se zaměřila na sladění profesního a rodinného života a **Hana Žůrková, manažerka projektu**, vedla část věnovanou finanční gramotnosti a efektivnímu využití finančních zdrojů. Tyto vzdělávací moduly byly doplněny nabídkou individuálních konzultací, které byly hojně využívány a pomáhaly podnikatelkám řešit jejich konkrétní dotazy a problémy. „Při výběru týmu školitelek jsem využila své dlouholeté zkušenosti a snažila se propojit teoretické znalosti s praxí. Chtěla jsem, aby školitelky dokázaly účastnice motivovat a inspirovat k zamyšlení nad vlastním podnikáním,“ říká **Hana Žůrková**.

Třetím pilířem bylo vypracování vlastního podnikatelského plánu a rozvoje pro další období. Tento plán byl na společném

setkání představen a porota, složená z lektorek, hodnotila realističnost a inovativnost. Mnohé účastnice, přesvědčily porotu mimořádným posunem ve svém podnikání. **Absolutní vítězkou** projektu se stala **paní Alena Dynková z Valašských Klobouk**. Věnuje se uchování regionálních tradic a historie. Je sběratelkou porcelánových panenek, které sama obléká do lidových valašských krojů a vystavuje v galerii **Klobučan**.



Registrační číslo projektu: CZ.03.01.02/00/22_037/0002519

Realizace projektu: 1. 1. 2024 - 31. 12. 2025

Realizátor: OCTOPUS,z.s.

www.rostemechytre.cz

www.octopuspomaha.cz



Garantkou projektu je Olga Girstlová, jejíž podnikatelský příběh a zkušenost byl pro účastnice povzbuzující a inspirující.

Projekt ukazuje, že ženy podnikatelky 50+ mají značný potenciál, který je dobré rozvíjet i podporovat. Podnikatelky, které na trhu práce budou dalších 10 a více let, získávají nové znalosti a dovednosti, nezbytné pro udržení konkurenceschopnosti jejich podnikání. Současně vzniká komunita žen založená na vzájemné důvěře a sdílení zkušeností. Konkrétní aktivity žen dokazují, že projekt přispívá nejen k jejich osobnímu a profesnímu růstu, ale i k rozvoji regionů a celé ekonomiky.

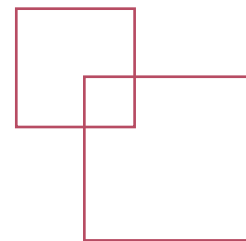
Investice do vzdělávání a podpory této skupiny žen se jednoznačně vyplácí.

Paní Dynková je OSVČ, je držitelkou regionálního certifikátu v kategorii *Rukodělný výrobce*. V roce 2024 zaujala porotu výrobkem, v němž propojila **3D tisk s lidovou tvořivostí**. „Chtěla jsem lépe poznat silné i slabé stránky svého podnikání a získat nové informace o tom, jak se posunout dál,“ říká Alena Dynková. „Naučila jsem se ocenit svou ruční práci i hodnotu workshopů, kde si děti mohou vyrobit vlastní panenky. Získala jsem také nové kontakty – například spolupráci s fotografkou, která mi pomohla s propagací výrobků,“ doplňuje.

Čtvrtým pilířem projektu byl networking. Důležitou součástí je také vytváření kontaktů, sdílení zkušeností podnikatelek a spolupráce a rozvoj v rámci regionu.



Spolupráce obcí jako cesta k efektivní samosprávě



Obce regionu Broumovska se již více než čtvrt století snaží hledat efektivní formy meziobecní spolupráce. O své zkušenosti z této oblasti se s námi podělil starosta obce Božanov **Karel Rejchrt**. Proč se jeho obec zapojila do Dobrovolného svazku obcí Broumovsko, jaké výhody přináší transformace svazku na společenství a proč je koordinace mezi obcemi klíčová pro udržení samosprávy a realizaci společných projektů, to vše se dočtete v následujícím článku



Historie a motivace

V roce 1997 jsme si jako obce uvědomily, že nám chybí určitá koordinace činností v území ORP Broumov. Záměrem vzniku svazku bylo zapojit všech čtrnáct obcí a měst ORP Broumov do řešení společných zájmů v území, sdílení informací a vytvoření ekonomického, právního a poradenského centra pro obce. Cílem bylo vytvořit pro obce servisní organizaci, která se nebude soustředit pouze na dotační management, ale bude pomáhat starostům i s dalšími činnostmi v oblasti samosprávy i státní správy. Velmi nám v naší činnosti pomohlo zapojení do projektů Svazu měst a obcí, a to projektu „Centra společných služeb“ nebo „Meziobecní spolupráce“.

Transformace spolku na společenství

Jako Dobrovolný svazek obcí Broumovsko jsme se na konci roku 2024 transformovali na Společenství obcí Broumovsko. Proč? Od tohoto kroku si slibujeme větší možnosti, jak rozvíjet spolupráci obcí i v dalších oblastech, které nám právě forma společenství umožňuje. Uvědomujeme si,

že svět kolem nás se rychle mění a udržet krok s novými technologiemi, úbytkem obyvatel a rostoucími nároky na veřejné služby je pro nás výzvou, ale i závazkem. To je hlavním důvodem, který nás vedl k transformaci z DSO na Společenství obcí.

Praktické přínosy pro Božanov a malé obce

Benefitů členství ve společenství je celá řada. Ať to je sdílení informací, dotační management, organizace školení pro starosty, tvorba obecně závazných vyhlášek, ekonomické a právní poradenství. Ještě jako DSO jsme se zapojili do projektu profesionalizace veřejné správy a zpracování strategických a koncepčních dokumentů v řadě oblastí, jako jsou koncepce cestovního ruchu, kultury, zaměstnanosti, dopravy, odpadového hospodářství, rozvojových ploch pro rodinné bydlení a drobného podnikání. Jednotlivé obce mají také zpracovaný generel mostních sítí a pasporthy infrastruktury a zeleně. Důležitá je pro nás koordinace projektů zasahujících do více obcí, jako jsou například cyklistické a turistické trasy. Velmi významná je také oblast sociální péče, na kterou společně přispívají obce ze svých rozpočtů. A vzhledem k tomu, že nám populace v obcích stárne, je společný postup v rámci společenství o to důležitější.

Role propagátora meziobecní spolupráce

Myšlenka vzniku svazků obcí, které by mohly vykonávat některé agendy státní správy, hlavně však samosprávy, není nová. Ve Svazu měst a obcí se jí zaobíráme již řadu let ve snaze najít takové řešení, které zajistí obcím svébytnost a samosprávu, ale pomůže jim zvládnout také stále narůstající agendu. A jak obce ke vzájemné spolupráci motivovat? Obce a její představitele je třeba přesvědčovat hlavně poukázáním na dobře fungující společenství v jejich okolí a hlavně také vyvracením tvrzení, že institut společenství obcí je první krok ke slučování obcí. Já to vnímám právě naopak, vznik společenství obcí je formou obrany před slučováním obcí, umožněním efektivnějšího a ekonomičtějšího řízení regionu při zachování samosprávy v obcích. Naším úkolem je přesvědčit nejenom obce, ale i kraje, že institut společenství obcí je v zájmu nás všech a nikoho svou existencí neohrožuje. Naopak. Společenství může napomoci vyřešit řadu problémů v územích.

Budoucnost a rozvoj spolupráce, nejen na Broumovsku

Vzniklá společenství obcí by měla v následujících letech pokrýt většinu území České republiky. To je smyslem tohoto projektu. Se

zrušením okresních úřadů v roce 2003 došlo k zásadní změně v organizaci veřejné správy v Česku. Okresní úřady tehdy plnily roli koordinatorů mezi obcemi, zajišťovaly jednotné plánování, správu služeb a často i přirozenou platformu pro spolupráci. Jejich zánik vytvořil vakuum, které se dnes snažíme zaplnit právě institutem společenství obcí. Společenství obcí by se měla stát významným hráčem, který aktivně ovlivňuje rozvoj území a koordinuje veřejné služby v území, zvyšuje konkurenceschopnost regionu, a to díky koordinovanému přístupu k rozvoji infrastruktury, služeb a investic.

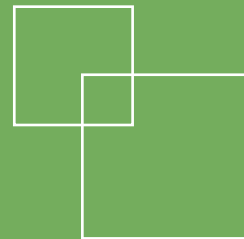
Zkušenosti z období mimořádných událostí, jako covid nebo povodně, nám ukazují, že spolupráce obcí je nejenom potřebná, ale i nutná pro zvládnutí situací, které nás v budoucnu jistě čekají. Obce našeho společenství se nacházejí v tzv. regionu příležitostí, kde je potřeba spolupráce obcí o to důležitější. Pomoc těmto regionům, o které se více mluví, než dělá, by bylo vhodné směřovat právě přes společenství obcí na projekty, na kterých panuje shoda a budou přínosem pro celé území společenství.

Karel Rejchrt

starosta obce Božanov



Hasiči a sokolové – neodmyslitelní aktéři komunitního života



Chybí dnes v nějaké obci jednotka sboru dobrovolných hasičů nebo sportovní organizace? Takovou správní jednotku bychom hledali už asi těžko. Hasiči i sokolové patří dnes jednoznačně také k hlavním hybatelům komunitního života, i když míra jejich zapojení a aktivity se samozřejmě liší. Jejich činnost mohou ovlivňovat místní tradice, historie, velikost obce, charakter krajiny, spolupráce s místními podnikateli a další. V současné době je evidováno přes 350 tisíc dobrovolných hasičů ve více než 8 tisících sborech, Sokol pak existuje ve více jak 1000 obcích po celé republice.

Malé okénko do historie

Ve wikipedii se dočtete, že první **sbor dobrovolných hasičů** na území Rakouského císařství, jehož součástí bylo i České království, byl Sbor dobrovolných hasičů Zákupy, vytvořený roku 1850. Založil ho rytmistr Ferdinand Leitenberger, který byl znám jako vynálezce a také znalec hašení požárů. Sbor byl složen převážně z německých občanů, ale členy byli i Češi, podobně jako sbor dobrovolných hasičů v České Kamenici založený v roce 1856. První ryze české sbory dobrovolných hasičů vznikly ve Velvarech a Plaňanech, na přelomu roku 1863 a 1864.

Za zakladatele **Sokola** v roce 1862 jsou považováni pánové Miroslav Tyrš a Jindřich Fügner, který byl také tehdy zvolen starostou. Inspirovali se německými turnerskými spolky a antickou kolokagathii (ideál tělesné krásy a duchovní dokonalosti). Okolnosti vzniku Sokola jsou spjaty s uvolněním poměrů v Rakousko-Uhersku, v čase kdy byly zakládány různé kulturní vlastenecké spolky. Nová doba si však žádala i fyzickou zdatnost každého jedince. Cvičební program v Sokole byl již tehdy značně progresivní – kromě cvičení

prostných, pořadových a cvičení na nářadí se cvičenci věnovali také šermu, vzpírání, zápasu, vrhu břemenem a základům atletiky. V Sokole byl i bohatý společenský a kulturní život. Konaly se vzdělávací přednášky, hudební, divadelní a loutkové soubory, koncerty, plesy a zábavy.

V současnosti

Jak všichni víme, hasiči i sokolové dnes vykonávají více činností než ty, pro které byly založeny. Dobrovolní hasiči jsou nedílnou součástí systému mimořádných služeb a podílejí se na širokém spektru aktivit. Kromě hašení požárů zasahují při povodních a jiných živelních pohromách, při ekologických haváriích, dopravních nehodách atd. Jen pro upřesnění – z hlediska legislativy rozlišujeme sbory dobrovolných hasičů se statusem spolku (jsou právně samostatné nebo složkami občanských sdružení), nepodílí se na výjezdové činnosti, a jednotky dobrovolných hasičů obce či podniku zřizované dle zákona o požární ochraně. Se sbory dobrovolných hasičů nemají přímou souvislost. V Česku

sbory dobrovolných hasičů (SDH) zastřešuje Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska. V čele Jednotky sboru dobrovolných hasičů (JSDH) je velitel jednotky. Ten je jmenován zřizovatelem, tedy starostou obce.

Sokol – Česká obec sokolská – je dnes klíčovou organizací pro tělovýchovu a národní identitu. Usiluje o celkový rozvoj osobnosti člověka. Jeho oddíly umožňují věnovat se výkonnostnímu, ale zejména všestrannému a nesoutěžnímu sportu. Sportovat v Sokole může každý, bez rozdílu věku i příjmu. To jednoznačně dokazují všesokolské slety, které jsou oslavou sportu pro všechny a dnes se jich účastní okolo dvaceti tisíc cvičenců. První se uskutečnil v roce už v roce 1882, což podtrhuje unikátní tradici této události.

Hasiči i sokolové jsou ale také **významnými aktéry z hlediska společenského života obcí**. Pořádají nebo se alespoň spolupodílí na mnoha různých akcích. Organizují plesy, dětské dny, různé soutěže, sportovní i kulturní akce. Obě organizace také podporují vzdělávání mládeže.

Podívejme se do konkrétních obcí Dolnojirčanští hasiči



*Jakou roli hrají hasiči v Dolních Jirčanech, jsme se zeptali velitele tamější jednotky sboru dobrovolných hasičů pana **Miloslava Buriana**.*

Rozsah činnosti hasičů je v současné době velmi široký. K jakým událostem Vás nejčastěji volají?

Naše paleta výjezdů je opravdu pestrá. Od otevření zabouchnutých dveří, přes požáry, vyproštění osob z havarovaných automobilů, pátrání po ztracených osobách v terénu, čerpání vody až po sundání kočky ze stromu. Děláme opravdu vše. Dříve si vesničani většinu věcí vyřešili svépomocí, hasiči opravdu jen hasili. Dnes musím některé žádosti občanů odmítnout. Tedy odmítnu výjezd, ale najdu vždy řešení, jak situaci vyřešit. Obecně platí, že dvě třetiny našich zásahů jsou události technického charakteru.





Jaké další aktivity v Jirčanech, potažmo v Psárech provozujete, jaké organizujete akce? A která má největší ohlas?

Naše obec má dvě části. Psáry a Dolní Jirčany. Tedy i dva sbory dobrovolných hasičů. Každý sbor má svoji výjezdovou jednotku. Znáte rozdíl? SDH – Sbor dobrovolných hasičů je zájmové sdružení. JSDH – Jednotka sboru dobrovolných hasičů je na výjezdovou činnost. Zřizuje ji obec a řídí se dle zákonů a vyhlášek MV ČR. V Jirčanech je jednotka s ročním počtem výjezdů přes sto událostí a rovněž SDH. Ve Psárech je malá výjezdová jednotka a velké SDH. Věnují se výchově mladých hasičů, požárnímu sportu a kulturní činnosti. SDH funguje jako podpora pro pořádání obecních akcí, jako např. Pohádkový les, Masopust, Posvícení. Dále pořádáme soutěže v požárním sportu, turistické výlety, sběr železného šrotu, motokářské výlety po Čechách a Evropě, ale i velice oblíbené hasičské zábavy, pálení čarodějnic a tradičně vesnické

zabíjačky. Ty jsou nejoblíbenější. Je to kus historie spjaté s vesnicí. My, prostřednictvím hasičů a starousedlíků, se tyto akce snažíme zachovat. Prostě vesnice jak z Ládových obrázků (smích).

Aktivít máte tedy opravdu hodně. A jak pracujete s dětmi a mládeží a jaký je jejich zájem o práci ve sboru hasičů? O co mohou hasiči mladé lidi obohatit, co naučit?

Hasičský kroužek máme ve Psárech. Máme tam i naše děti a několik zkušených trenérů v oblasti požárního sportu. Děti jen neběhají s hadicí, výcvik je zaměřen na všestrannou aktivitu. Soutěží v branně orientačním závodu, uzlování, zdravotvrdě, atletice a dalších disciplínách. Pořádáme pro žáky školy Amos přednášky o požární bezpečnosti a poskytování první pomoci. Zaměřujeme se na konkrétní situace. Velký zájem byl o nácvik poskytnutí pomoci osobě propadlé ledem. Pro mateřinky realizujeme každý rok cvičení spojené s evakuací školky. Snaží-

me se připravovat nejen děti, ale i personál na zvládnutí nenadálé události. Zájem dětí a dospělých je velký. Některým z dětí vydrží zájem do dospělosti a rozšíří následně naše řady nebo některé složky IZS.

A co spolupráce s vedením obce, případně jinými spolky v obci?

Nejvíce spolupracujeme s obecním úřadem. Vycházíme si vzájemně vstříc prakticky ve všem. Díky této spolupráci jsou všechny akce synchronizované a plně zajištěné. Spolupráce se sportovci byla dříve těsnější. Veškerá činnost se dělá na hřišti. Dnes mají hasiči své cvičiště a sportovci svoje hřiště. Na cvičištích si pořádáme závody s plným zajištěním. Občerstvení, záchody, parkování, odpady... Máme vše pokryté. Pořádat hasičské závody na hřištích již není potřeba.

Dolní Jirčany mají novou hasičskou zbrojnicí. Co na ní oceňujete, v čem je lepší než stará?

Začnu obráceně. Jirčanská nová hasičská zbrojnice je lepší než ta stará v tom..., že prostě je! (smích). Starý baráček nebyla zbrojnice, ale obecní domek bez vody a záchodů. Byla tam kadibudka a na půdě bydlela kuna. Nevěříte? A přesto se dařilo zajišťovat požární ochranu a realizovat výjezd. V tu dobu jsme vyjížděli „jen“ zhruba k osmdesáti událostem v roce. Dnes si novou hasičárnu Jirčanští plně zaslouží. Jezdíme k těžkým dopravním nehodám kamionů na Pražský okruh, zálohuje jílovskou hasičskou stanicí. Je potřeba se od zásahu vrátit do lidského prostředí. Tedy vyprat začouzené věci, zajistit techniku, dát si sprchu a vzít si na sebe čisté věci. Dovedete si představit, že jedete při výjezdu v noci z vyhřáté postele na zálohu jílovské stanice? Ta se protáhne vždy na několik hodin. Proto máme ve zbrojnici i malou ložnici. Ráno jdeme do zaměstnání nebo do školy, nebo domů. Někdo taky dospí. Nedo-

vedu si představit toto realizovat v jiné než naší zbrojnici. Máme tam i malou posilovnu, kuchyňku, školící místnost, sklad, kancelář velitele, sušák na hadice, prostě vše pro zásahové hasiče. A nabízí se dotaz, zda máme skluznou tyč? Ne, nemáme... Někteří z nás jsou pánové v nejlepších letech, tedy chodíme při výjezdu svižným krokem (smích).

Nová zbrojnice svým tvarem připomíná venkovskou stodolu a zároveň vytváří vizuální propojení se školou. Jak se líbí vašim občanům?

Zatím jsem zaznamenal jen pozitivní reakce. Našlo se pár pošetilců rozumu mdlého, kteří tuto stavbu kritizují, nikdy se nezavděčíte všem. Je to zbrojnice pro zásahovou jednotku, tedy budova pro obecně prospěšnou činnost. Je na strategickém místě, tedy na kraji obce s dobrým výjezdem na páteřní komunikace. Zapadá do konceptu se školou a je to krásná

ukázka toho, že zbrojnice nemusí být vždy červená. Stačí červený nápis na štítu budovy. Je prosklená a lidé mají přehled, co se v ní děje. Školíme se, cvičíme, prostě se tam pořád něco děje. Jdou-li malé děti s rodiči procházkou kolem, zastaví se a my jim ukážeme techniku a vybavení. Prostě taková pohoda, o které snili již naši předci před sto lety, kdy založili náš sbor v Dolních Jirčanech.

Veškerá činnost našich hasičů v obci je dobrovolná. Mají svoje zaměstnání nebo studují. Jsou tahouni kulturních akcí, nesou historický odkaz, vychovávají děti, zajišťují požární bezpečnost, zachraňují majetek a hlavně životy. V dnešní době je dobrovolný hasič neobvyklý úkaz. Bohužel – trpí zaměstnavatel a rodina. Stále však žijeme a baví nás to. Nejsme nagelovaný kopačky, jsme hasiči co vám pomůžou! (smích)

Děkujeme za rozhovor



Berounští sokolové

*Podobně jako hasiči i sokolové mají mnohaletou tradici. Např. Tělocvičná jednota Sokol v Berouně vznikla již v roce 1865, což ji činí jednou z nejstarších místních jednot v Čechách. Od té doby se stala neodmyslitelnou součástí života města – spojuje tělesnou zdatnost, kulturní život i vlasteneckého ducha. Více o berounském Sokolu nám řekla náčelnice **Kateřina Zapletalová**.*

Nejprve trochu historie

Jedna z nejstarších sokolských jednot v Čechách se zrodila v létě roku 1865 díky iniciativě pár mladých nadšenců. „Několik mladých lidí, majících pravou krev v žilách, založilo jednotu, která přetrvává věky,“ píše se v pamětním spise z roku 1925, který má Sokol Beroun ve svém archivu. Zpočátku fungoval Sokol Beroun dokonce jako tělocvično-hasičská jednota, až v roce 1875 se hasiči osamostatnili a založili vlastní spolek.

Po druhé světové válce došlo v rámci sjednocování tělovýchovy v Československu k zásadním organizačním změnám. Tak jako jinde i v Berouně byl Sokol začleněn do nově vzniklých tělovýchovných struktur řízených po odborářské linii DSO (Dobrovolné sportovní organizace). V našem případě šlo o DSO Lokomotiva, spadající pod Plzeňskou oblast Československých státních drah (ČSD). Od roku 1953 tak nesla berounská tělovýchova oficiálně název TJ Lokomotiva Beroun. V této jednotě pokračovali v činnosti i sokolové, kteří se rozhodli dál rozvíjet sport v Berouně, byť pod novým názvem a v odlišných podmínkách. Až v roce 2000 došlo v rámci restitučního vyrovnání k navrácení sokolského majetku – sokolovny a souvisejících pozemků – zpět pod obnovenou organizaci TJ Sokol Beroun.

V současné době má tělovýchovná jednota přibližně 430 členů, z nichž většina je dětí do 12 let. Výkonnostní oddíly zatím nemá –



ale co není, může být. Výkonnostní sport na Berounsku dnes reprezentuje především TJ Lokomotiva Beroun, zatímco my se zaměřujeme na práci s dětmi i dospělými, kteří nehledají vrcholovou sportovní dráhu. A právě to považujeme za velmi důležitý aspekt naší činnosti.

Zaměřujeme se hlavně na všestrannost

Posláním dnešního Sokola je vést děti k všestrannému pohybu a radosti ze sportu. Berounský Sokol

nabízí cvičení pro děti od nejmenších až zhruba do 12 let. Právě tato věková skupina je naší silnou stránkou a o všestranný pohyb je mezi dětmi i rodiči stále velký zájem. Učíme je zdravému soutěžení, spolupráci i disciplíně. Dobře víme, že většina dětí u nás zůstává aktivní zhruba do deseti let a poté přechází do specializovaných oddílů, kterých je v našem regionu opravdu mnoho. I tak považujeme naši práci za důležitou a smysluplnou.

V Sokole Beroun tedy najdete

hlavně metodicky propracované a nápadité cvičební hodiny všestrannosti. To nám jde nejlíp. Máme také dostatek kvalitních cvičebních pomůcek, kterých v hodinách hojně využíváme. Dále u nás děti cvičí gymnastiku a velmi oblíbenou atletiku, ke které používáme jak přilehlý atletický ovál, tak i tělocvičnu v zimních měsících. Pro ty nejmenší tu máme lekci Rodiče a děti. V minulém roce byla velmi oblíbená Atletika pro rodinu, kde cvičili rodiče s dětmi od 6 let. V letošním roce jsme nově otevřeli lekce tai-či.

Mnohem složitější je však situace s cvičiteli. Najít skutečně dobrého trenéra, který dokáže pracovat s dětmi a zároveň to dělá z upřímného nadšení, nikoli pro finanční zisk, je čím dál těžší. Takových lidí je bohužel málo – a to je dnes jeden z největších problémů, zřejmě nejen berounského Sokola.

Organizujeme ale i další akce

Během roku organizujeme několik nápaditých sportovních akcí pro širokou veřejnost. Tradičně jsou



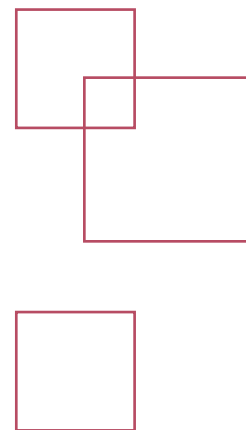
červnové závody na dráze pro malé i velké děti. Dále velice úzce spolupracujeme s místními mateřskými školami. Pravidelně pro ně organizujeme sportovní dopoledne na dráze. V letošním roce jsme postavili netradiční překážkovou dráhu na atletickém ovále. Této akce s názvem Posuň své limity se zúčastnilo 34 sportovců, malých i velkých. Nezapomíná-

me ani na kulturu. V minulém roce jsme v naší tělocvičně s pódium pravidelně uváděli různá divadelní představení pro děti.

***Kateřina Zapletalová
náčelnice Sokola Beroun***



Sport propojuje lidi, kteří by se jinak nepotkali, říká Petr Ryška, primátor města Jihlava



Sport hraje v Jihlavě důležitou roli nejen pro zdraví obyvatel, ale také pro soudržnost komunity. Město systematicky podporuje sportovní aktivity od dětí po dospělé. O tom, jak město investuje do sportu, a co plánuje do budoucna, jsme hovořili s primátorem **Petrem Ryškou**.





Podpora sportovních aktivit

„Město podporuje sport masivními investicemi do infrastruktury, opravami sportovišť a dotacemi sportovním klubům,“ uvádí primátor Petr Ryška. „Postavili jsme multifunkční arénu, opravujeme bazén Evžena Rošického a v Aquaparku Vodní ráj jsme vybudovali nový třídráhový 25metrový bazén pro kondiční plavání. Investujeme také do sportovišť u škol, nových tělocvičen a posiloven. Přímá finanční podpora klubů a sportovců zohledňuje počet sportovců, jejich úroveň a náročnost jednotlivých sportů.“

Sport a soudržnost obyvatel

Podle primátora Ryšky má sport významný vliv na komunitu. „Nějde jen o zdraví jednotlivců. Sport

propojuje lidi, kteří by se jinak nepotkali, a posiluje pocit sounáležitosti s městem. Na soutěžích a turnajích nesou lidé znak Jihlavy na prsou. Pevné vazby vznikají u sdílených emocí, výher i proher. Sport mísí komunitu napříč věkem, profesí či společenským postavením a umožňuje vyniknout lidem z různých sociálních prostředí. Nemohu zapomenout ani na dobrovolníky – bez nich by masový i rekreační sport prakticky nefungoval.“

Nejúspěšnější projekty a akce

Petr Ryška vyzdvihuje několik konkrétních projektů: „Velký úspěch mají soutěže dětí a mládeže a každoroční Jihlavská sportovní neděle, kdy si děti mohou vyzkoušet různé sporty a seznamovat se s nabídkou klubů. Významným

projektem je také sportovně-rekreační centrum Český mlýn na pravém břehu řeky Jihlavy a nyní otevíráme Horáckou multifunkční arénu.“

Budoucí plány města

Město chce i nadále rozvíjet dostupnost sportovní infrastruktury a rozšiřovat nabídku sportovních aktivit. „Plánujeme další rekonstrukce sportovišť, opravy hal a tělocvičen, výstavbu volnočasových ploch a cyklostezek. Chceme, aby sportovaly děti i mládež, a podpora sportu je pevně zakotvena ve strategických dokumentech města. Každoročně navyšujeme přímou finanční podporu sportovních aktivit,“ doplňuje Ryška.



Překážky a jejich řešení

Primátor připouští, že město se potýká s omezenými finančními prostředky a kapacitou hal a tréninkových prostor: „Nová tělocvična u Horácké arény ještě není v provozu, ale všechny hodiny jsou již naplněné. Nedostatek financí

překonáváme kombinací městských zdrojů a krajských či státních dotací. Nedostatek sportovních prostor řešíme rekonstrukcí stávajících sportovišť a stavbou nových, například Horácká multifunkční aréna, bazén Rošického či školní tělocvičny.“

Podle primátora Ryšky sport propojuje komunitu, podporuje zdraví a rozvíjí místní společenský život. Jihlava pokračuje v budování prostředí, kde sport spojuje generace i různé sociální skupiny a přináší městu dlouhodobý rozvoj.

redakce



Jesenici jsme chtěli proměnit v domov, kam se lidé rádi vracejí

Zastupitelka a redaktorka tohoto časopisu **Alexandra Kocková** působila v letech 2014–2018 jako uvolněná radní pro kulturu a školství v Jesenici u Prahy. Spolu s kolegy tehdy položili základy řadě komunitních projektů a tradic, které místní dodnes přirozeně udržují a které postupně začaly žít vlastním životem. Mezi nejsilnější příběhy patří obnova zvoničky ve Zdiměřicích, při níž byl nalezen vzácný zvon s reliéfem sv. Prokopa. Originál byl uložen na úřadě a obec nechala odlít jeho kopii, která byla slavnostně zavěšena na třetí adventní neděli. Od té doby se právě tato „zlatá“ neděle stala místní tradicí – dnem, kdy se lidé u zvoničky scházejí, zpívají koledy a přejí si krásné Vánoce. Postava sv. Prokopa následně inspirovala i pojmenování obnovené kapličky v centru Jesenice. I paní redaktorku jsme zpovídali.



Když jste nastoupila do funkce, Jesenice se rychle rozrůstala. Co bylo největší motivací?

Přestěhovávaly se sem stovky rodin, ale lidé se neznali. Chtěli jsme vytvořit prostředí, kde se navzájem zdraví, usmějí se na sebe a mají pocit, že tu opravdu žijí. A s tím přicházely nápady – a hlavně lidé ochotní je uskutečňovat.

Jaké projekty patřily k těm prvním?

Největším byl vznik Mezigeneračního centra, které je dodnes srdcem místního dění. Otevřeli jsme zde i bezplatnou právní poradnu pro seniory. A protože Jesenice má několik částí a pěší dostupnost není všude jednoduchá, zavedli jsme také senior taxi, které starším lidem výrazně pomohlo v každodenním životě.

Vznikaly i drobnější, ale praktické věci?

Ano. Třeba malé infocentrum, i s veřejnými záchodky. Může to znít banálně, ale pro seniory i ro-



diče s dětmi to byla velká úleva. Město dělají příjemným právě takové drobnosti.

Dalším výrazným počinem byla přeměna již výše zmíněné hasičské zvonice na kapli.

Přesně tak. Z původní hasičské zvonice jsme vybudovali kapli sv. Prokopa. Z malé tmavé budovy, která sloužila jako sklad rybářů, vzniklo útulné místo plné světla a klidu. Radka Vladyková, tehdejší starostka, věnovala kapličce sošku Jezulátka. Při slavnostním

vysvěcení v roce 2015 byla kaple doslova našlapaná. Později zde sloužil mši kardinál Miloslav Vlk – a byla to jeho poslední veřejná bohoslužba. Kaple se stala symbolem duchovního i komunitního života Jesenice.

Když se město probouzel k životu, přibývaly i kulturní akce a tradice. Které Vám nejvíce utkvěly v paměti?

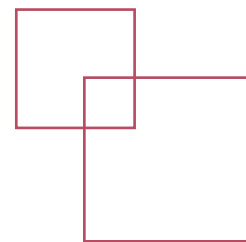
Bylo jich nespočet – sousedské slavnosti, setkání u obnovených drobných sakrálních staveb, jako

jsou křížky, nebo letní hudební večery. Ale nejvíce vzpomínám na průvod Karla IV., kdy celé osazenstvo úřadu obléklo historické kostýmy a na koních, mulách či v kočárech projelo Jesenicí až na velkou louku u rybníka, kde se konaly celodenní oslavy. Tolik lidí snad žádná jiná akce do Jesenice ještě nepřitáhla. A mám velkou radost i ze sboru Jesenka, který se nám povedlo založit a který se stal tradiční součástí všech jesenických akcí.

Děkujeme za rozhovor



10 let Mezigeneračního centra Jesenice



Mezigenerační centrum v Jesenici není pouze místem setkávání, ale především prostorem, kde se přirozeně setkává každodenní život různých generací. Vzniklo z potřeby posílit sousedské vztahy v rychle rostoucím městě a nabídnout seniorům, rodinám i jednotlivcům bezpečné a otevřené místo pro společné aktivity. O jeho počátcích, prvních službách i o tom, jak se do jeho chodu postupně zapojila veřejnost, jsme hovořili s jednou z jeho zakladatelek, **Jarmilou Škvrnovou**.



Vzpomenete si ještě, kde se zrodil nápad na vznik mezigeneračního centra?

Mezigenerační centrum Jesenice vzniklo před deseti lety nejprve jako klub seniorů, který spadl přímo pod město a neměl vlastní právní subjektivitu. Tehdy jsme spolu s tehdejší starostkou Radkou Vladykovou hledaly způsob, jak seniory sdružit, a já přišla s návrhem založit mezigenerační centrum. Město poskytlo první významnou podporu tím, že nám nabídlo bezpečný prostor, hradilo provozní náklady a zařadilo centrum do strategie podpory seniorů. Pomohlo nám také v propagaci skrze městské komunikační kanály. Centrum mělo od začátku sloužit jako neutrální a přístupné místo, kde se lidé všech generací mohou setkávat, poznávat se, sdílet zážitky a navazovat přátelství, což je v dnešní digitální době, kdy hrozí sociální izolace, obzvláště pro seniory, nově přistěhované či rodiče malých dětí, nesmírně důležité. Já sama jsem se do Jesenice přistěhovala z Ostravy, kde jsme byli úzce propojeni s okolím, a po skončení stálého zaměstnání mi velmi chyběla společenská komunita. Jesenice rychle rostla a přibývaly tisíce obyvatel všech věkových kategorií, takže byla potřeba něco udělat pro lepší komunitní život. Stejně pocity sdílely i představitelky města.



Od prvních kroků uběhlo deset let. Jak se centrum během té doby proměnilo?

První aktivitou byla spolupráce s Univerzitou 3. věku. Bylo nás tehdy sedm a pravidelně jsme se scházeli na kurzech. Postupně nás přibývalo, začali jsme pořádát tematické zájezdy, přednášky, společné procházky, cvičení i oslavy narozenin. Dnes má centrum 62 členů, kteří jsou organizováni ve Spolku, všechny aktivity probíhají dobrovolně a každý si vybral roli, která mu vyhovuje a ve které může být přínosný. Hlavní aktivity zůstávají vzdělávací, pohybové a volnočasové, ale nejdůležitější je pravidelné setkávání, navazování nových přátelství a sdílení společného prostoru.

Které činnosti dnes mezi členy patří k nejoblíbenějším?

Máme stálé partnery, mezi něž patří již zmíněná Univerzita 3. věku, Charta 77, MAS Dolnobřežansko, ZŠ Zdiměřice a MŠ Kamarád Jesenice. Aktivity se rozvíjejí díky dobrovolnicím, které vedou například cvičební skupinu, učí břišní tance, připravují vycházky či vedou turistický kroužek. Organizují také volnočasové ak-

tivity, takže malujeme, tvoříme, šijeme, dvakrát ročně máme keramickou dílničku, pleteme košíky a nově jsme začali hrát divadlo. Oslavujeme narozeniny, zpíváme s harmonikáři, chodíme pravidelně plavat, máme kurz angličtiny a pořádáme zájezdy po České republice i do zahraničí, které často navazují na témata studia U3V. Například po studiu baroka jsme navštívili muzeum Berniniho v Římě, po kurzu o včelách muzeum včel a po astronomickém kurzu hvězdárnu v Ondřejově. Snažím se všechny aktivity vhodně koordinovat a zapojovat členy do stávajících i nových programů.

Jakou roli dnes v činnosti centra hraje město Jesenice?

Město Jesenice je naším největším sponzorem, každoročně předkládáme projekt aktivit a žádáme o dotaci, snažíme se ale získat podporu i z dalších zdrojů a partnerů. O účast ve Spolku je stále větší zájem, proto potřebujeme větší prostory, protože přibývá členů i aktivit. Úspěch centra stojí na otevřenosti, vzájemném respektu a spolupráci a je důležité tvořit prostředí, kde se lidé cítí vítáni. Uvažujeme také o sociálním podnikání a komunitním

místě, kde by si mohly popovídat různé generace. Například v rámci projektu polévčárny – konceptu rychlého občerstvení ve formě stánku – i zde bychom uvítali podporu města.

Blíží se Vánoce – jak vypadá vaše adventní období?

Každý rok organizujeme zájezdy na adventní trhy, letos jedeme do Wrocławu, a v prosinci pečeme cukroví se žáky ZŠ ve Zdiměřicích, kde seniorky působí jako kuchařky a děti jako dychtívní učni. Hlavní akcí je předání ceny Stříbrného anděla nové dobrovolnici na slavnostním setkání s hudbou a zpěvem, kde také zpíváme a tančíme.

Spolupracujete úzce se školami – co takové propojení generací přináší?

Partnerství se školami je klíčové, máme štěstí na paní ředitelku ZŠ Zdiměřice, která naše aktivity podporuje. Společně realizujeme i aktivity zaměřené na digitální technologie, kde žáci pomáhají seniorům osvojit si nové dovednosti a učit je orientaci v digitálním světě a využití AI, což vyžaduje trpělivost obou stran. Dobrá byla spolupráce i s MŠ Sunny Ca-



nadian School, která nyní končí, a navazujeme nové partnerství s městskými MŠ v Jesenici a Zdiměřicích.

Co podle vás znamená Mezigenerační centrum pro samotnou komunitu?

Centrum přináší komunitě společnost, podporu a radost, zejména seniorům, kteří zde nacházejí smysluplnou aktivitu, nové přátele a úlevu v těžkých chvílích, například při nemoci nebo ztrátě partnera. Za deset let jsme zažili mnoho takových situací, a pro nás dobrovolníky to potvrzuje smysl naší práce. Oblíbené jsou úterní setkání u kávy, páteční cvičení, procházky, společné dovolené a zájezdy, například letošní výlety do Tater a Portorože.

Po deseti letech činnosti – kam byste chtěli centrum posunout dál a co vás na této práci osobně naplňuje nejvíce?

Chtěli bychom větší prostory v centru města, aby bylo dostupné všem seniorům, obnovit webovou prezentaci, zkvalitnit spolupráci s partnery a nabídnout více aktivit mladým lidem. Chceme

projekty, které obohatí život členů a přinesou radost celé komunitě. Pro mě osobně je nejcennější práce v centru, navazování přátelství, odbourávání osamělosti a také učení se novým technologiím, včetně využití umělé inteligence, která seniorům pomáhá lépe se orientovat v moderním světě.

Děkujeme za rozhovor

Jarmila Škvrnová, předsedkyně Spolku Mezigenerační centrum Jesenice, vystudovala Právnickou fakultu Univerzity Karlovy a svou kariéru začala v regionu OstravaKarviná v oblasti pracovního práva a sociálního zabezpečení. Působila jako ředitelka Zemského penzijního fondu a později jako poradkyně předsedy vlády Vladimíra Špidly, kde se podílela na přípravě vládních rozhodnutí v oblasti sociálních věcí. Její profesní přístup je často přirovnáván k himálajskému šerpovi – zná terén, nese břemeno a zůstává v pozadí.



Pardubice – město perníku a koní

Když se procházíte historickým centrem Pardubic, všude cítíte charakteristickou vůni perníku – sladkou, kořeněnou a hřejivou. Právě zde, pod Pernštejnským hradem, se formovala kultura a řemesla, která město proslavila. Perník se stal nejen sladkou delikatesou, ale i jedním ze symbolů městské tradice, která přetrvává dodnes. Dalším z výrazných symbolů Pardubic jsou koňské dostihy, především Velká pardubická steeplechase, která je ohromnou společenskou událostí a vrcholem podzimních městských slavností.



Perník – sladká tradice Pardubic

Historie pardubického perníku je spojena nejen s chutí, ale i s výtvarným uměním. Kdysi se těsto lisovalo do dřevěných forem, takzvaných kadlubů. Tyto bohatě vyřezávané formy zachycovaly postavy svatých, erby či ornamenty a z každého kusu dělaly malé umělecké dílo. Mnohé z kadlubů se dodnes dochovaly v muzeích a připomínají, že perník nebyl jen sladkostí, ale i estetickým artefaktem. Dnes sice výrobci používají modernější postupy, ale inspirace tradičními vzory přetrvává.

Současní perníkáři, většinou malé rodinné firmy, zachovávají tradiční receptury, ale přidávají moderní

nápady – vznikají perníčky v nových tvarech, barvách i s netradičními náplněmi. Přesto je stále nejoblíbenější klasika: hnědý medový základ těsta zdobený jemným bílým vzorem. Nejčastějším tvarem je samozřejmě tradiční perníkové srdce. To se prodává jako dárek z Pardubic a často nese nápis „Z lásky“.

Významnou událostí, která každoročně vrací perník do centra dění, je akce **Advent s vůní perníku**. V době, kdy se město zahálí do svátečních světél, kavárny, cukrárny i malé restaurace připravují speciální perníkové laskominy. Na jedné straně náměští voní perníkové latté, o pár kroků dál se nabízí cheesecake s perníkovým korpusem, v další kavárničce si návštěvník dá perníkovou roládu s mascarpone. Díky



tomu vzniká doslova „perníková stezka“, po které lidé chodí a ochutnávají originální dezerty i nápoje. Do toho hraje hudba z adventních koncertů, z dřevěných stánků na vánočních trzích se line vůně punče a svařeného vína a celým městem se šíří atmosféra, která spojuje chuť, tradici i moderní nápaditost.

Kavárny a malé cukrárničky jsou vůbec velkými strážkyněmi pardubické perníkové tradice. Často experimentují s recepty, kombinují perník s čokoládou, ovocem či krémem a nabízejí návštěvníkům zážitky, které jinde v republice nezažijí. Kdo projde historickým centrem, objeví hned několik podniků, kde na vás perník čeká v nejrůznějších podobách – od dortů a zákusků až po zmrzlinu. Právě tady je vidět, jak se tradice přetváří a hledá si cestu k modernímu pojetí gastronomie.

Pardubický perník se stal i reprezentativním suvenýrem, který město propaguje za hranicemi. Prodává se v českých obchodech v zahraničí, objevuje se na mezinárodních cukrářských výstavách a patří mezi dárky, jimiž se Pardubice prezentují. V zahraničí je díky tomu vnímán jako ambasador české gastronomie a důkaz, že i sladkost může nést kulturní poselství.

Slavné koňské dostihy: tradice už od dob Rakousko-Uherska

Vedle perníku jsou Pardubice známé také jako město koní. První ročník Velké pardubické steeplechase se běžel už v roce 1874 a od té doby se závod stal legendou nejen českého, ale i evropského sportu. Druhou říjnovou nedělí míří na pardubické závodiště deseti tisíce diváků, kteří chtějí vidět slavnou překážkovou trať s více než třiceti skoky. Nejobávanější z nich je Taxisův příkop – překážka, která se stala symbolem odvahy jezdců i koní. Napětí na trati trvá deset nezapomenutelných minut a pro mnohé fanoušky je to okamžik, na který se těší celý rok.

Atmosféra každého dostihového dne je jedinečná a druhá říjnová neděle, kdy se běží nejslavnější dostih Velká pardubická, pak doslova výjimečná. Na tribunách se mísí šum tisíců lidí v napjaté atmosféře a očekávání. V momentě startu se rozhostí ticho, které vzápětí prorazí ohlušující dusot kopyt. Diváci povstávají, sledují dramatické skoky a zadržují dech u Taxisova příkopu. V cílové rovině propukají v jasot, ať už vyhrává favorit, nebo překvapivý outsider. Dostihy v Pardubicích nejsou jen sportem, ale také silným emocionálním zážitkem.

Současně jsou i prestižní společenskou událostí. Každý kvalifikační dostih má svou barvu, dámy na tribunách se pyšní elegantními klobouky a fascinátory, pánové barevnými doplňky oživují své obleky. Pardubice se tak na den mění v místo, kde se setkává sport, móda a společenský život.

Jezdecký sport má vliv i na komunitní život. Město podporuje jezdecké kluby a kroužky pro děti a mládež, které vedou mladé k disciplíně a lásce ke koním. Závodiště je navíc přístupné i turistům – v určených dnech si mohou projít legendární trať a stanout u Taxisova příkopu, zároveň se dozvědí spoustu zajímavostí z historie i současnosti dostihů. Tak se z dostihů stává součást volného času i vzdělávání, nikoli jen sportovní podívaná pro profesionály.

Perník versus dostihy?

Otázka, zda Pardubice více reprezentuje perník nebo dostihy, se nabízí sama. Perník je sladká tradice, která se spojuje s dějinami a gastronomií, zatímco dostihy přináší městu prestiž, emoce a mezinárodní věhlas. Odpověď však není nutné hledat v protikladu – Pardubice jsou silné právě díky tomu, že obě tradice spojují. Město sladkého perníku a dusotu koňských kopyt je jedinečným spojením chutí, tradic i vášně.

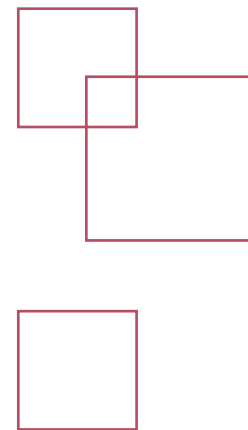
Alexandra Tušlová

tiskový úsek

Magistrát města Pardubice



Poniklá – komunitní život uprostřed hor



Malebná horská obec Poniklá v srdci Krkonoš není jen krásnou destinací pro turisty, ale především živou komunitou, kde tradice, spolkový život a mezigenerační propojení vytvářejí pevný základ každodenního života. Zdejší obyvatelé dokázali uchovat tradice, rozvinout spolkovou aktivitu a podporovat soužití všech generací – od dětí přes chalupáře po seniory. O tom, jak zde funguje komunitní život i o specifikách regionu jsme hovořili se starostou **Tomášem Hájkem**.



Poniklá má jen něco přes 1000 registrovaných obyvatel, ovšem je vcelku členitá, s poměrně velkou rozlohou. V čem vidíte největší výzvy pro komunitní život v horské obci s takto specifickou polohou a členěním?

Kvůli té členitosti a rozloze vzniklé sloučením dvou kdysi samostatných obcí není jednoduché přesně definovat jediný kulturní středobod, kde se mají společné akce konat. A tak je tu snaha troust je po krajině, pokud možno rovnoměrně. Jednoznačným benefitem pocházejícím z někdejší existence dvou obcí je duplicita mnoha spolků (hasiči, sokolové, myslivci) a s tím i určitá zdravá rivalita mezi nimi, která je jedním z hnacích motorů komunitního života. Když vy, tak my taky – samozřejmě pro všechny...

Daří se Vám pomocí obecních akcí v obci propojovat starousedlíky s novými obyvateli i chataři? Jaká úskalí a jaké přednosti tato rozmanitost má?

A to jen částečně. „Lidi jsou různé,“ říká strejc Krupička v jedné z oblíbených kerkonošských poudačkách. Mnohem úspěšnější bývá zapojení chalupářů tam, kde se domy dědí po generaci a kontakty s místní komunitou se tak budují už přes dobu dětství a trávení času přes prázdní-



ny, třeba u babičky. Častý je i jev, kdy chalupaří někdo, kdo u nás vyrostl jako trvale žijící a až poté odešel za prací. Pak zapojen bývá. U nově rozkukávajících se rekreatantů je to složitější. Najdou se však mezi nimi i tací, kteří nám v tomto ohledu dělají skutečně radost a přinášejí nám výrazná obohacení. Není od věci, když si chalupy v Krkonoších pořizuje nejen majetková, ale i intelektuální elita. Někteří si pak plánují čas pro návštěvu chalupy i s ohledem na místní kulturní kalendář.

Jak se obci daří zapojovat mladé lidi do veřejného života a udržet je v regionu a jak se Poniklá stará o seniory? Jak se daří podporovat mezigenerační soužití?

Poniklá je spolková vesnice a možnost vyžití dětí v kroužcích (při dvoustupňové škole) či v mnohogerenačních spolcích je samozřejmostí. Senioři po praktické stránce mohou využít naši

vlastní pečovatelskou službu a jeden dům s 22 seniorskými byty. Vzhledem ke společenskému dění je tu ale spíše snaha brát je jako plnoprávné členy komunity a spíše sázet na mezigenerační spolupráci uvnitř spolků. V Sokole se cvičí i po osmdesátce a přivlačtí hasiči mají družstvo 70+ a snad už i 80+.

V obci působí ochotnický divadelní spolek i Muzeum krkonošských řemesel, vydáváte Zpravodaj obce Poniklá – „Pod horami“. Jaký význam mají kulturní aktivity pro identitu Poniklé?

Jsme tu tak trochu na vídrholci a začasťe platí, že co si sami neuděláme, to nemáme. Pracovní příležitosti se nevyrovnají těm v kraji, půl roku je tu zima a půl roku zejména, do kulturních center daleko. Ale zase možnost zapojit se aktivně do společného dění, spoluutvářet ho, je po mém soudu hlavním háčkem, který nás tu drží.

Tradice výroby perličkových ozdob je zapsaná na seznamu UNESCO. Jakou roli hraje tato tradice v životě místní komunity?

Především dává práci všem, kteří se řemeslem zabývají a kterým vzrůstající zájem o perličkové ozdoby umožňuje (už jako jediným na světě) v tradici pokračovat. Obci dává trochu živosti turistického ruchu, ne snad ale tolik, aby už působil negativně. Snažíme se tento balanc ustát ve prospěch místní komunity, špatných příkladů z okolí máme dosti...

Spolupracujete s okolními obcemi či regionálními institucemi na rozvoji komunitního života v regionu?

Ani moc ne, povětšinou jsme si tady v těch našich údolích hlavně tak nějak sami pro sebe. Samozřejmě, Místní akční skupina „Přiděte pobejt“, nebo Liberecký kraj pomáhají spolkům penězi a svazek Krkonoše propagací turistické

kých cílů. Ale vlastní dřina i z ní plynoucí legrace je pak stejně na místní komunitě.

Jak Vy osobně vnímáte svůj vztah k regionu Krkonoš – co pro Vás znamená žít a pracovat právě tady?

Náš rod se tu motá na pětníku už více než tři století, sám jsem odjakživa věděl, že bych chtěl zůstat vesničanem. I s ohledem k tomu jsem studoval školu s uplatněním

na vesnici, jakkoliv se tu nakonec uplatňuji jinak, než jsem původně zamýšlel. Čím dál tím víc si užívám, že bydlím někde, kde každého kolemjdoucího znám. Že mně není lhostejný, mám s ním o čem promluvit, máme kus společné historie, společné známé, společné historky. O tuto databázi každodenních kontaktů bych se přestěhováním připravil. A když to tu v té zimě vydrželi všichni ti moji předkové, tak já už asi budu muset taky.

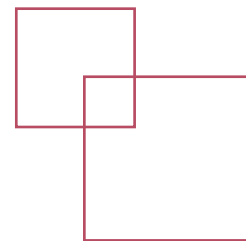
Poniklá je tak příkladem horské obce, kde tradice, mezigenerační soužití a aktivní komunita vytvářejí pevné pouto mezi obyvateli a jejich krajinou – ideální místo pro vánoční zamyšlení nad hodnotou společenství.

Děkujeme za rozhovor

Poniklá je malebná horská obec v Libereckém kraji, která leží v údolí řeky Jizery na pomezí Krkonoš, v nadmořské výšce od 390 do 700 metrů. Svou polohou v srdci hor nabízí nejen krásnou přírodu, ale i bohatý komunitní život, který je zde pevně zakořeněný. Obec je známá svou soudržností – funguje zde mateřská i základní škola, aktivní ochotnický spolek J. J. Kolára, Muzeum krkonošských řemesel, a také pečovatelská služba s domem pro seniory, což podporuje mezigenerační propojení a pocit domova pro všechny obyvatele. Významnou součástí identity Poniklé je unikátní tradice výroby perličkových vánočních ozdob, kterou zde uchovává firma Rautis a která byla díky své jedinečnosti zapsána na seznam UNESCO. Spolu s lidovou architekturou roubených chalup a statků tvoří tato řemeslná tradice neopakovatelnou atmosféru obce. Poniklá zároveň žije turistikou, sportem a kulturními akcemi – okolní příroda láká k pěší turistice i zimním radovánkám a místní společenství dbá na to, aby byly tradice i přírodní bohatství předávány dalším generacím. V roce 2022 se stala vítězem krajského kola soutěže Vesnice roku v Libereckém kraji.



Třebechovický betlém je naší pýchou

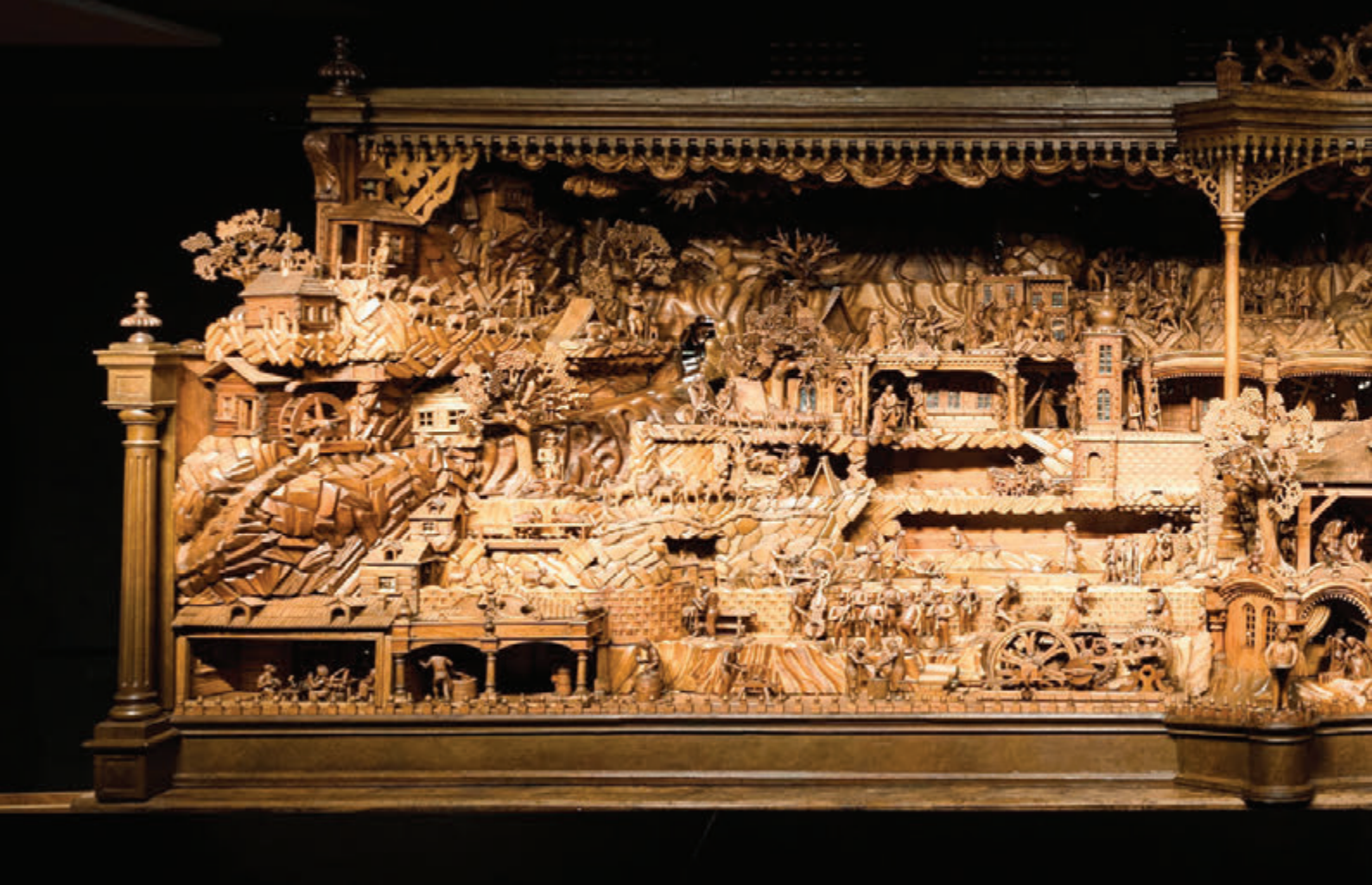


V Třebechovicích pod Orebem se v komunitním životě města odráží proslulý betlém, který si získal světový ohlas. O jeho historii a významu nám krátce vyprávěla **Petra Jahnová**, ředitelka Třebechovického muzea betlémů – příspěvkové organizace města, a doplnil ji starosta města **Roman Drašnar**.



Pár slov o historii města

Třebechovice pod Orebem leží v Královéhradeckém kraji v podhůří Orlických hor. Byly založeny při obchodní stezce v první polovině 14. století. První písemná zmínka pochází z roku 1358, ve stejném roce král Karel IV. povýšil Třebechovice na město. V písemných pramenech z té doby jsou Třebechovice spojovány se jménem Hynka z Dubé, příslušníka starého českého šlechtického rodu. V období husitských válek se město stalo centrem husitů vedených knězem Ambrožem. Na velkém shromáždění husitského hnutí v roce 1419 byl vrch Vinice (260 m. n. m.) přejmenován na Oreb. V 16. století se město hospodářsky povzneslo. Začala se rozvíjet řemesla a jednotlivým cechům byly vrchností udělovány nejrůznější výsady. Roku 1846 Třebechovice přestaly být poddaným městem vrchnosti opočenské a staly se městem svobodným. To vedlo k rozvoji průmyslu, obchodu a kultury. Ve městě dnes najdeme řadu významných památek – např. přímo na náměstí se nalézají morový sloup Panny Marie, socha Nejsvětější Trojice, starobylá kašna a evangelický kostel. Nedaleko se nalézají také kostel sv. Ondřeje a na vrchu Oreb kostel Božího Těla.



Třebechovický Proboštův betlém dostal město na mapu světa. Ale od začátku...

Unikátní Třebechovický betlém jistě patří k dominantám města. Zhotovili ho tři tvůrci před více než sto lety. Hlavním autorem byl Josef Probošt, figurky mistrovsky vyřezal Josef Kapucián a uvést betlém do pohybu pomohl Josef Friml. Legenda vypráví, že Josef Probošt původně vyřezal nejprve jesličky, aby potěšil svoji ženu po bolestné ztrátě sedmiměsíčního syna. Jesličky se velice líbily, a tak se rozhodl vytvořit betlém mnohem větší a také pohyblivý. Inspirací k myšlence sestavit mechanický betlém mu mohl být betlém Longina Wittiga z polských Vamběřic, kam o poutích chodilo z Třebechovic procesí. V roce 1906 se Probošt s betlémem zúčastnil výstavy Zemské jednoty řemeslnické v Chrasti u Chrudimi, kde získal diplom a medaili za první místo. Následovaly výstavy další a zřejmě kvůli složitému transportu původně rohový betlém dostal dnešní přímou podobu. V cestování betlému zabránila až druhá

světová válka. Kromě biblického příběhu Narození Ježíše a výjevu z jeho života a smrti ztvárnil autor i své sousedy a řemeslníky z Třebechovic. Tvorba pohyblivého betlému se stala Proboštovou celoživotní vášní, která trvala až do jeho smrti v roce 1926.

Světový ohlas získal Proboštův betlém v šedesátých letech minulého století, kdy byl vystaven v Kanadě (1967 světová výstava Expo v Montrealu), poté v Anglii a Holandsku. Jeho úspěch dostal Třebechovice na mapu Evropy i světa. Vzhledem k náročnosti stěhování a možnému poškození betlému bylo ale nakonec rozhodnuto, že bude vystaven výhradně v Třebechovicích. A tak již dlouhá léta proudí davy turistů do Třebechovického muzea betlémů za tímto světovým unikátem.

Třebechovické muzeum betlémů uchovává tradici pro další generace

Třebechovické muzeum se postupně vyprofilovalo na jedinečné zařízení, které se dnes na betlémy

specializuje. Ovlivnilo i obyvatele města. I mezi nimi se našli šikovní umělci, kteří se inspirovali dílem Josefa Probošta a sami začali betlémy tvořit. Důkazem je betlém Pavla Matušky, který je umístěn přímo na náměstí. Sbírkový fond dnes tvoří více než 500 betlémů zhotovených z nejrůznějších materiálů a pocházejících z různých částí České republiky i zahraničí.

Muzeum betlémů se stalo přirozeným centrem kulturního dění města. Každoročně se zde koná řada akcí spojených s betlémářskou tradicí – výstavy, přednášky, workshopy a vzdělávací programy pro školy. Probíhají i velké akce s bohatým kulturním programem – Betlémské trhy, rozsvícení vánočního stromu, koncerty atd. Muzeum a jeho výstavní činnost jsou skvělou příležitostí k propojení s místními spolky a organizacemi. Již v minulých letech zde oslavili svá výročí výstavou např. vodácký oddíl, skauti, ZUŠ nebo Sokol.

Velký význam má také spolupráce s místní mateřskou a základní ško-



lou. Společné projekty a vzdělávací programy jsou základem pro výchovu mladé generace obyvatel, kteří si vybudují vztah ke svému rodišti díky poznávání historie

a tradic. Takto vychovaní občané si budou v dospělosti vážit svého města, aktivně se podílet na jeho rozvoji a uchovávat jeho paměť pro další generace.

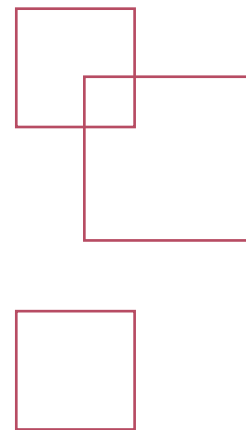
*na základě podnětů ředitelky
TMB Petry Jahnové a starosty
města Romana Drašnara
zpracovala redakce*







Veterán klub starostů: „Snažíme se být stále aktivní – a hlavně užiteční.“



Hudba, kultura, sport i mezinárodní přátelství. Veterán klub starostů sdružuje bývalé představitele obcí, kteří i po skončení svého mandátu zůstávají aktivní, podporují komunitní život a šíří dobré jméno samospráv doma i za hranicemi. O činnosti klubu, jeho aktivitách i osobních zájmech vypráví emeritní starosta **Jan Slabý**.



Můžete stručně představit činnost Veterán klubu starostů a jeho poslání?

Okruhy naší činnosti vyplývají ze stanov klubu. Snažíme se být aktivní v kultuře, sportu i společenském životě. V posledním roce jsme zorganizovali hned několik akcí, které měly nejen úspěch, ale i smysl pro komunitu. Z kulturních akcí mohu zmínit květnový koncert Václava Hudečka a Lukáše Klánského ve farním kostele sv. Šimona a Judy v Bystřici u Benešova, který měl obrovský ohlas. V červenci následovaly další dva koncerty – Dětské opery Praha a galakonzert jižanských melodií na Staré Živohošti, kde vystoupili Jaroslav Svěcený, Markéta Laštovičková a Zdeňka Žádníková-Volencová. Všude jsme akce zahájili slavnostní fanfárou Benešovské horny.

Na sportovním poli je aktivní náš člen výboru Jiří Štáčka, zkušený běžec na lyžích i do vrchu. Kromě vlastní účasti na závodech, jako je Vasův běh či Marcialonga, uspořádal běžeckou akci pro mládež v Prostřední Lhotě a závod na Veselý vrch.



Zúčastnili jsme se také městských slavností v Neveklově a oslav 675 let obce Křečovice, které připomněly i 40 let od natáčení filmu Vesnička má středisková. Účastníky slavnosti pozdravila i paní Radka Vladyková, ředitelka Kan-

celáře Svazu měst a obcí ČR. Obě akce se vydařily – čest pořadatelům!

Velmi si zakládáme i na přeshraniční spolupráci. V červnu jsme navštívili spřátelený mikroregi-

on Hlinícké Pohronie na Slovensku a naši slovenští kolegové na oplátku přijeli do Křečovic. Prohlédli si mimo jiné Centrum sociálních služeb v Tloskově, kde péče o mentálně postižené dosahuje vysoké evropské úrovně. Kromě



toho jsem měl tu čest přednášet pro spolek Senioři seniorům o myslivosti, jejím významu pro krajinu a společnost, s důrazem na ochranu přírody. A také jsme rozšířili počet čestných členů klubu. Mezi nimi jsou například paní Jiřina Marková-Kristlíková, emeritní sólistka opery ND a šéfka Dětské opery Praha, nebo slovenský starosta Lubomír Meliš ze Sklených Teplic, který dlouhodobě posiluje přátelství mezi našimi zeměmi.

Z vašich aktivit je patrné, že nejste jenom spolek „na papíře“. Jak se může bývalý starosta či starostka stát členem klubu a co může očekávat?

Jsme rozptýleni po celé republice, takže nám stačí spíš morální podpora a uhrazení členského příspěvku. Vnímáme se jako volné uskupení. Před časem jsme vytvořili moravskou sekci, kterou vede pan Vladimír Místecký z Poličné. Jádrem klubu tvoří pětičlenný výbor.

Velice si vážíme také podpory Svazu měst a obcí ČR. Díky jeho záštitě vznikla například publikace Husité u Nahorub o prvním vojenském střetu v roce 1419 nebo kniha Starostenské humoresky, na které jsem se spolu s Jiřím Štástkou podílel i jako člen redakční rady. Členství v klubu přináší jistou prestiž – ale hlavně radost z činností, které mají smysl a uznání.

Známé jsou Vaše záliby v myslivosti a v hudbě. Jak se propojují s klubovou činností?

Upřímně řečeno, všechno se krásně doplňuje. Mám rád, když jsou lidé veselí a hudba spojuje nejen lidi, ale i národy. To mohu potvrdit z vlastní zkušenosti. Ať už jde o country, loveckou hudbu nebo lidovku, vždycky v tom najdete radost i sounáležitost. A myslivost? Ta je úchvatná, pokud se dělá s rozumem. Příroda je jen jedna a zaslouží si ochranu. Největším predátorem je dnes bohužel člověk. Proto poslední zásah vedení státu na severu Čech (pozn.red.:

Do lesů na Jablonecku a Liberecku prostřednictvím vlády povolala Státní veterinární správa asi 70 policejních odstřelovačů, kteří měli pomoci odstřelu divočáků eliminovat riziko šíření afrického moru prasat), vnímám veskrze negativně s fatálním dopadem na spolupráci se státní a veřejnou správou na základních úrovních. Odstranit takovéto škody na vztazích trvá pak dlouhou dobu.

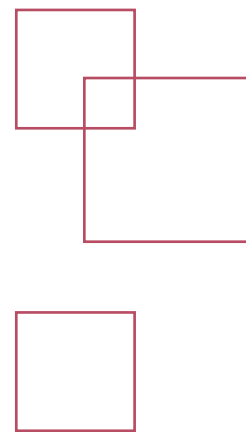
Je patrné, že jste veskrze pozitivní člověk, ale i tací musí občas s něčím nebo někým bojovat. Jak je to u Vás?

I když si myslím, že nemám mnoho nepřátel, jednoho znám jistě – a tím je čas. Říkám, že už jednu osmou gumy, takže potřebuju trochu času i na regeneraci. Naštěstí mám velkou oporu ve své životní souputnici, která mi tyto aktivity toleruje už 48 let. Doufám, že jí to vydrží. A já se musím snažit, aby ano.

Děkujeme za rozhovor



Komunitní sad jako místo setkávání i inspirace



Holovouský ústav přináší koncept, který spojuje péči o krajinu, výzkum i lidi samotné. Z nápadu, jak reagovat na klimatické změny a zároveň posílit sousedské vztahy, vznikl projekt komunitního sadu. V Hradci Králové na sídlišti už první takový sad roste – pod rukama odborníků z Výzkumného a šlechtitelského ústavu ovocnářského v Holovousech i místních obyvatel. O tom, jak se rodí komunita kolem ovocných stromů, jaké odrůdy mají šanci uspět v městském prostředí a proč může sad pomoci i lidem s alergií na jablka, jsme hovořili s **Jiřím Sedlákem** z holovouského ústavu.



Jak vznikla myšlenka projektu komunitního sadu a co bylo jejím hlavním cílem?

Myšlenka projektu komunitního sadu vycházela z potřeby reagovat na klimatické změny a jejich negativní dopady na městské prostředí, zejména v podobě tepelného ostrova měst. Projekt byl vypracován v rámci programu TAČR MITEXTREM (Omezení negativních dopadů meteorologických extrémů na veřejné zdraví a životní prostředí ve velkých aglomeracích), financovaného Technologickou agenturou ČR a Ministerstvem životního prostředí. Hlavním cílem bylo vytvořit prostor, kde se komunita může aktivně podílet na péči o různé ovocné druhy a odrůdy, zatímco současně dochází ke zmírňování negativních vlivů klimatických extrémů. Pilotní výsadba byla v roce 2024 realizována v Hradci Králové v lokalitě mezi ulicemi Na Potoce a panelovou zástavbou na třídě Edvarda Beneše. Celkem bylo vysazeno zatím 15 vysokokmenů, 54 čtvrtkmenů a 111 keřů. O sad se stará náš ústav, technické služby města Hradce Králové, i s podporou místních občanů a sdružení, což zajišťuje jeho dlouhodobou údržbu a funkčnost.



Co vše se může v komunitním sadu pěstovat? Jaké druhy a odrůdy stromů a keřů plánujete vysadit?

V komunitním sadu pěstujeme pestrou paletu ovocných druhů a odrůd s předpokladem adaptace na městské prostředí. Tyto odrůdy množí a prodává náš ústav a jsou ověřené z hlediska adaptability a kvality plodů v podmínkách České republiky. To je v kontrastu s anonymním a často neověřeným přístupem k nabídce ovocných druhů a odrůd u velkých obchodních řetězců. Mezi vysazenými stromy naleznete jabloně starších odrůd, jako Žďárské úrodné či Berlepschova reneta, moderní odrůdy, jako Rubinstep nebo Judita, dále hrušně (Konference, Williamsova červená, Bohemica), třešně (Kordia, Tamarra), slivoně a moruše. Součástí sadu jsou také keřové druhy – různé odrůdy rybízu, angreštu, aronie

a zimolezů kamčatských. Kombinace tradičních českých odrůd s moderními postupy umožňuje nejen zachování biodiverzity a genetického bohatství, ale také zajišťuje lepší adaptabilitu na měnící se klimatické podmínky.



Jak vzniká komunita kolem sadu? Kdo se o sad stará a kdo zajišťuje jeho dlouhodobou údržbu?

Komunita se utváří postupně prostřednictvím vzdělávacích setkání a společných pracovních dnů.

Aktivně se o sad starají kromě našeho ústavu i dobrovolníci z řad místních obyvatel, dále pracovníci technických služeb města Hradce Králové, kteří zajišťují profesionální údržbu. Komunita se pravidelně schází na pracovních akcích zaměřených na péči o stromy a keře – od společných výsadeb na jaře, přes údržbu během vegetační sezony. Tyto aktivity posilují sociální vazby mezi členy komunity a vytvářejí pocit sounáležitosti. Dlouhodobou údržbu a bezpečnost zajišťuje postupný odborný management realizovaný v součinnosti s městskou samosprávou. Pozitivním zjištěním je, že se projekt setkává se značným zájmem i z dalších měst v České republice, která by ráda realizovala podobné iniciativy v jejich aglomeracích. Tento zájem nás motivuje v tom, aby se komunitní sady staly součástí širší strategie zlepšování prostředí ve městech a obcích.



**Mohl byste stručně popsat
činnost Výzkumného
a šlechtitelského ústavu
ovocnářského Holovousy?**

Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy, s.r.o., se zaměřuje na výzkum a vývoj v oblasti ovocnářství. V rámci Národního programu konzervace genofondu rostlin udržuje více než 2300 odrůd ovocných druhů v polních sbírkách a zároveň testuje jejich duplicitní uchování pomocí moderních biotechnologických metod. Více než sedmdesátiletá šlechtitelská tradice se v současnosti zaměřuje především na třešně, jabloně, slivoně a meruňky.

Výzkumná činnost ústavu je zaměřena na zvýšení konkurenceschopnosti českého ovocnářství v Evropě – zahrnuje diagnostiku patogenů, ozdravování perspektivních odrůd biotechnologickými metodami, inovaci pěstitelských technologií, zlepšování skladovacích podmínek plodů a vývoj metod precizního zemědělství. Ve střednědobém horizontu plánujeme zintenzivnění aplikace moderních molekulárních šlechtitelských metod, tak abychom pomohli českému ovocnářskému sektoru s adaptací na globální změnu klimatu a podmínek na trhu.

Jak může alergie na jablka ovlivnit život a co v této oblasti ústav konkrétně řeší či doporučuje?

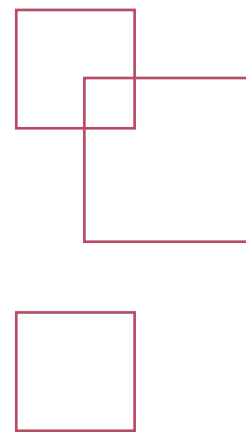
Alergie na jablka postihuje významný podíl obyvatel a může jejich život značně omezit – od

mírného svědění v ústech až po závažnější alergické reakce. Alergie na jablka je jednou z nejčastějších potravinových alergií v Evropě a Severní Americe, kterou trpí asi 1–2 % populace, ačkoli v některých zemích je její prevalence vyšší. Náš ústav se aktivně věnuje studiu alergenicity různých odrůd jablek. Lidem s alergií doporučujeme konzultaci s odborníkem a postupné seznamování se s různými odrůdami. Informujeme také o tom, že tepelná úprava ovoce může snížit alergickou odpověď. Prostřednictvím komunitního sadu se snažíme tyto poznatky zpřístupnit obyvatelům a podpořit rozmanitost pěstovaných odrůd, která přináší více možností i pro lidi s potravinovou alergií. Rádi bychom v započatém výzkumu pokračovali i dál, ale bohužel projekty podané v poslední době nebyly zatím přijaty poskytovateli k řešení.

Děkujeme za rozhovor



Včely jako vzor obětavosti



Vánoční číslo časopisu věnujeme tématu komunitního života. A málokterý příklad fungujícího společenství je tak výmluvný jako včelí úl. Včely si zaslouží obdiv nejen svou pracovitostí, ale i obětavostí pro celek. O tom, co bychom se od nich mohli naučit, a o významu jejich produktů jsme hovořili s včelařem a odborníkem **Daliborem Titěrou**, vedoucím výzkumu a laboratoře Výzkumného ústavu včelařského.



Pane Titěro, je podle Vás dobré mít včely přímo v obci? A jak řešit situace, kdy si sousedé stěžují na projevy venkovského života – ať už jde o chov zvířat nebo včel?

Včely potřebují nektar, pyl a čistou vodu, a to vše si obvykle najdou i v intravilánu měst. Jen není vhodné mít jich na jednom místě příliš. Pokud včelař používá matky z ověřených šlechtitelských chovů, včelstva nebývají agresivní a na člověka neútočí. Bodavý úl stačí „přeprogramovat“ výměnou matky. Kuriózní potíž může nastat třeba s prádlem pověšeným pod letovou dráhou – to mohou znečistit výkaly včel. I to se ale dá řešit. Někdy stačí lahev medu jako kompenzace, jindy domluva o přemístění úlů či šňůry. Jinak jsou včely tiché, nezapáchají a jejich přínos je nezpochybnitelný.

V posledních letech se objevily případy prázdných úlů. Co to znamená?

Pokud včelař najde úl bez včel, jde o signál, že se včelstvo nedožilo jara. Včely jsou tu miliony let, umí přežít – ale pouze, pokud

Dalibor Titěra je vedoucím výzkumu a laboratoře Výzkumného ústavu včelařského v Málavčicích. Patří k předním odborníkům na biologii včel a jejich produkty, zároveň se dlouhodobě věnuje popularizaci včelařství. Přednáší, publikuje a podílí se na vzdělávacích projektech určených jak odborné, tak laické veřejnosti. Jeho specializací je zejména genetika včel, kvalita medu a dalších včelích produktů. Díky smyslu pro humor a schopnosti srozumitelně vysvětlovat i složitá témata dokáže svět včel přiblížit každému, koho zajímá jejich fascinující společenství.



mají potravu a nejsou nemocné. Prázdný úl znamená, že včely uhynuly hladem nebo na nemoc. V přirozeném cyklu každá starší včela vychová mladší sestru, která ji nahradí. Když se tento koloběh naruší, včelstvo zkolabuje a úl se vyprázdní. Často je to důsledek chyb včelaře. Proto je zásadní učit se od zkušených kolegů a čerpat informace

z odborné literatury. Na internet pozor, je tam směsice informací, mnohdy zavádějících.

Jak byste popsal „čtyři roční období včel“?

Zimní a letní slunovrat určují rytmus jejich života. V zimě včely odpočívají, sníží teplotu a žijí ze zásob, matka neklade vajíčka. Už

kolem Vánoc ale nastává změna: včelstvo opět teplotu v úlu zvýší a začne opět plodovat. Na jaře, s přibývajícím potravou, společenstvo početně sílí. Na konci jara nastává čas relativní hojnosti a také čas rozmnožování včelstev – rojení. Část včelstva se starou matkou odlétá do nově vyhlédnutého domova, zatímco původní včelstvo si vychová matku novou.



Pozorovací úl pro návštěvníky



Včela medonosná je drobný hmyz, jehož síla nespočívá v jednotlivci, ale ve společenstvu. Jedno včelstvo čítá desítky tisíc dělnic, jejichž život je pevně určen potřebami roje. Včely dokážou dokonale spolupracovat: některé obstarávají potravu, jiné se starají o larvy, další chrání úl před vetřelci. V centru stojí matka, která jediná klade vajíčka a zajišťuje pokračování rodu. Život včelstva připomíná dobře fungující komunitu, kde má každý své místo a úkol a kde přežití závisí na ochotě obětovat se pro celek.



Celé léto si včely vytvářejí zásoby, aby mohly přežít zimu. Včelař jim to trochu komplikuje tím, že si med bere a namísto něj dává včelám cukerný roztok. Na druhou stranu pomáhá tím, že ošetřuje včelstva proti parazitům – podobně jako chráníme psy a kočky proti blechám.

A teď k včelím produktům. Co všechno včely lidem nabízejí?

Včelích produktů je šest a každý má jedinečný příběh. Vosk je stavební materiál, z něhož si včely budují plásty, své dětské postýlky i spižírny. Mateří kašička, tvořená v hltanových žlázách mladých včel, je výživou pro larvy a celoživotní potravou pro matku, která díky ní zvládne denně naklást tolik vajíček, kolik sama váží. Pyl je zdrojem bílkovin, které včely sbírají na květech a ukládají do plástů. I lidem pyl slouží jako doplněk výživy. Med, patrně nejznámě-

ší dar včel, je zahuštěný nektar nebo medovice a představuje hlavní energetickou zásobu na zimu. Propolis, pryskyřičná hmota z pupenů stromů, slouží jako tmel i dezinfekce v úlu a pro člověka má ceněné antibakteriální účinky. A nakonec včelí jed – zbraň strážkyň, které neváhají obětovat život pro obranu společenstva. I ten se však stal surovinou pro medicínu.

To je pozoruhodná paleta. Jak byste shrnul, co včely učí lidi?

Ukazují, že přežít dokáže jen společenství, kde každý jedinec pracuje pro celek. Včela je ochotná obětovat svůj život pro ochranu rodiny, a to je obraz, který by měl být inspirací i pro nás. Když se dokážeme domluvit a jednat s ohledem na ostatní, čeká nás budoucnost stejně perspektivní, jako má včelí společenství.

Děkujeme za rozhovor

Výměna řidičského průkazu?

Na úřad už nemusíte.



Končí platnost vašeho řidičského průkazu? Ztratili jste ho, byl odcizen, nebo se vám změnilý osobní údaje?



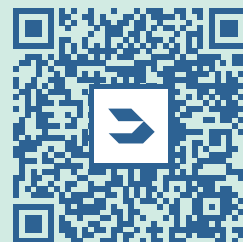
**Objednání
online**



**Vyzvednutí
v boxu**



**Online o 20 % levněji
portaldopravy.cz**



**Ušetřete svůj čas.
Vyzvedněte prakticky
kdykoli a kdekoli.**



**Další služby pro občany
najdete na Portálu dopravy.**

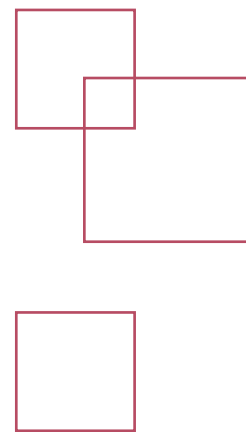


**Portál
dopravy**



Spolu s řidičským průkazem můžete požádat i o kartu řidiče do digitálního tachografu.

Od dobrovolnictví po expedice: Jak DOFE připravuje mladé lidi na život a na práci



Ve velkých městech i v obcích, které mají třeba jen jednu školu. Program DOFE (nebo taky Mezinárodní cena vévody z Edinburghu) působí už třicet let napříč celou Českou republikou. Jeho cílem je rozvíjet mladé lidi ve věku 13–24 let. Nabízí jim příležitost poznávat sami sebe, posilovat sebevědomí, vytrvalost a zodpovědnost vůči sobě i komunitě, kde žijí.



Rámcový program neformálního vzdělávání stojí na jednoduchém principu: mladý člověk si sám volí, v čem se chce rozvíjet, co chce vyzkoušet, jakým směrem a tempem se chce v seberozvoji vydat. S podporou dospělého průvodce (vedoucího) si stanovuje cíle v oblasti rozvoje dovedností, pohybové aktivity a dobrovolnictví. Nedílnou součástí je i týmová expedice v přírodě.

Program založil ve Velké Británii v roce 1956 princ Philip, vévoda z Edinburghu, spolu s propagátorem zážitkové pedagogiky, německým pedagogem Kurtem Hahnem. Smyslem bylo vytvořit pro mladé lidi příležitost k posílení vytrvalosti, odolnosti a vnímavosti vůči potřebám druhých, a to v reálném životě, na skutečných zážitcích v každodenních lidských interakcích. „Měřitelným přínosem pro mladé lidi je jejich ochota zkoušet nové věci, přijímat změnu jako příležitost k rozvoji, zlepšení fyzické kondice a psychické odolnosti a také to, že prožívají skutečné vztahy s vrstevníky i lidmi z místní komunity,“ vysvětluje ředitelka DOFE **Gabriela Drastichová**.

Právě dobrovolnictví v rámci programu je dobrý příklad toho, jak mezi mladými lidmi roste zájem o místo, kde žijí. Mladí lidé se zapojují do života města nebo obce třeba tím, že sami iniciují sběr odpadků a obnovu zeleně, protože

jím jejich okolí není lhostejné. Často také pomáhají v domovech pro seniory, kde se staršími lidmi tráví čas. Pravidelně své dobrovolnictví právě v domově pro seniory v Letovicích tráví student Marek: „Nejvíce se mi asi líbilo, že většina z těch, se kterými jsem mluvil, mi řekla, že ničeho v životě nelituji a že si ten život moc a moc užili.“

DOFE funguje prostřednictvím takzvaných DOFE center. To jsou místa, kde se mladí lidé do programu mohou zapojit. Mezi centry jsou základní i střední školy, domy dětí a mládeže, dětské domovy, výchovné ústavy nebo sportovní kluby. V České republice dnes tato síť čítá na 420 organizací. A aktuálně DOFE plní skoro deset tisíc mladých lidí.

DOFE se věnují žáci v 8. a 9. třídách základních škol a nejčastěji pak studenti na středních školách. Protože jejich zřizovateli jsou kraje, téměř se všemi z nich jsou uzavřena memoranda o spolupráci. Díky tomu může škola čerpat finanční příspěvek na program DOFE přímo od zřizovatele (na odměny pro učitele – vedoucí nebo na expediční vybavení). Svou vlastní cestou šli i zřizovatelé základních škol – Brno a Humpolec, kde se k podpoře DOFE hlásí samo město. „Město Humpolec podepsalo s organizací DOFE memorandum o spolupráci, kde se zavazuje i finančně podporovat školy zapojené do tohoto programu. Vyvrcholením celoroční podpory jsou pak slavnostní ceremonie pro všechny mladé lidi, kteří program absolvovali, kterým dává město

prostor ve své obřadní síni,“ vysvětluje místostarosta obce Martin Hendrych.

Díky spolupráci se školami, obcemi i kraji se tak daří naplňovat hlavní poslání programu – podporovat mladé lidi v osobnostním rozvoji a aktivním přístupu ke své roli občana a člena komunity. „DOFE jim pomáhá vytvořit si vztah k místu, kde žijí, protože právě tady zažívají jedinečná a autentická setkání s lidmi, kterým v rámci dobrovolnické činnosti pomáhají, s partáky při sportu nebo kamarády, se kterými vyrážejí na dobrodružnou expedici. Věříme, že právě tam se budou chtít vracet jako rodiče, zaměstnanci, podnikatelé, filantropové či tvůrci politik,“ dodává ředitelka DOFE Gabriela Drastichová.



Rozhovor s místostarostou Humpolce Martinem Hendrychem

Vidíte konkrétní přínosy DOFE – třeba v tom, jak se mladí lidé zapojují do dění ve městě nebo do dobrovolnictví?

Určitě ano. Zapojení mladí lidé pomáhají třeba v místních organizacích (spolupráce s organizací Medou z.s.), pomáhají starat se o okolní prostředí (dobrovol-

ný úklid lesa) či se učí pracovat s dětmi (pomoc v odpolední školní družině). Dobrovolnictví je učí udělat zcela nezištně něco pro druhé a mít z této činnosti dobrý pocit. DOFE tak motivuje mladé lidi k aktivnímu zapojení do komunitního života. Učí se nejen empatii a spolupráci, ale zároveň posilují vztah k místu, kde žijí.



Co Vás osobně na myšlence DOFE zaujalo?

Smysluplná a cílená práce na rozvoji schopností a dovedností mladého člověka, které pomáhají formovat jeho osobnost. Nejvíce mě oslovila komplexnost programu. Je to výborný nástroj, jak mladé lidi vést k samostatnosti a zároveň je motivovat k tomu, aby překonávali vlastní hranice a poznávali sami sebe.

Doporučil byste ostatním městům, aby se do podobné spolupráce pustila?

Samozřejmě, zapojení do programu mladé lidi motivuje na sobě pracovat a to je, myslím, prospěšné pro budoucnost každého města, které chce mít úspěšnou mladou generaci. Řada aktivit mladých zapojených do programu se dá účelně propojit se společenským děním ve městě, což je oboustranně výhodné. S trochou nadsázky můžeme závěrem říci, že DOFE je nejlepší investicí do budoucna – do mladých lidí, kteří jednou budou tvořit naše města.

O DOFE

DOFE (The Duke of Edinburgh's International Award, česky Mezinárodní cena vévody z Edinburghu) je mezinárodní program osobního rozvoje pro mladé lidi ve věku 13–24 let. Účastníci si stanovují vlastní cíle ve čtyřech oblastech – dovednost, pohyb, dobrovolnictví a expedice. A systematicky na nich pracují pravidelně jednou týdně, a to po dobu 6, 12 nebo 18 měsíců. DOFE funguje ve více než 130 zemích světa.

Po svém otci je nyní patronem programu britský princ Edward. Do Česka ho přivedla lady Luisa Abrahams, prvorepubliková mistryně ČSR v golfu, která později žila ve Velké Británii. Program ve třech úrovních – bronz, stříbro, zlato, v Česku aktuálně plní skoro 10 tisíc mladých lidí. Více informací najdete na **www.dofe.cz**.

PROGRAM ELENA S 90% SLEVOU NA ENERGETICKÉ A DOTAČNÍ PORADENSTVÍ – SILNÝ IMPULS PRO ÚSPORY VE FIRMÁCH A VEŘEJNÉM SEKTORU

Poptávka firem po energeticky úsporných projektech je každým rokem větší. Rekonstrukce firemních objektů nebo veřejných budov, výměna technologií za modernější a úspornější, náhrada kotlů za tepelná čerpadla či instalace fotovoltaických panelů – to je jen část investic, které realizují firmy i instituce veřejné správy. Podle Radka Polláka, specialisty Komerční banky na evropské dotace, je řada možností, jak na tyto investice získat finanční podporu.



Ceny energií jsou zásadním nákladovým vstupem pro řadu firem. Jak vnímáte poptávku po financování energetických úspor a co firmy nejčastěji řeší?

Firmy investují do revitalizace brownfieldů, kanalizací, čističek, ekologizace provozů a inovativních řešení, která jsou v souladu s nejpřísnějšími ekologickými standardy a legislativou. Poptávka po energeticky úsporných projektech každoročně roste a je k dispozici řada možností získat finanční podporu.

Jakou roli tedy hrají v rozhodování firem o nových investicích dotace?

Za více než 13 let se dotační prostředí výrazně proměnilo. Na trhu je mnoho poradenských společností, mění se pravidla výzev, podporované oblasti, hodnotící kritéria i způsoby a výše podpory. Z pohledu žadatelů je dotační prostředí administrativně a časově náročné, což vyplývá z regulací a legislativních povinností na národní i evropské úrovni.

Řada firem řeší dekarbonizaci svých provozů. Jaké dotace mají v této oblasti k dispozici?

Dotace na snížení emisí CO₂ a energetické náročnosti provozů jsou široké a štědré. Hlavní programy jsou OPTAK, Modernizační fond a OPŽP. Dotace lze získat na obnovitelné zdroje energie, zateplení budov, výměnu oken, modernizaci vytápění a osvětlení, zavádění energetického managementu a další opatření. Výše podpory se pohybuje mezi 25–65 % podle charakteru žadatele a místa realizace projektu.

Zmiňoval jste, že dotační prostředí je složitější než dříve. Jak klientům pomáháte dotace získat a jsou pro klienty vždy výhodné?

Klienti oceňují poradenský tým KB EU POINT a dceřinou společností ENVIROS (cca 60 lidí), které nabízí komplexní dotační a technické poradenství. Přípravuje strategické materiály, energetické audity, analýzy využití odpadů, emisní posudky a další podklady nezbytné pro žádost i realizaci projektu. Někdy doporučíme o dotaci nežádat, pokud vidíme, že výše podpory je malá a neúměrná administrativní zátěží.

V létě 2024 začala Komerční banka nabízet poradenský program ELENA financovaný Evropskou investiční bankou, kdy hradíte 90 % nákladů na energetické poradenství a přípravu žádosti o dotaci. Jaký je o toto poradenství zájem?

Program ELENA od zahájení podpořil 60 subjektů soukromého i veřejného sektoru a investice do energetických úspor dosáhly téměř dvou miliard korun. Podporuje širokou škálu projektů – od investic do obálky budovy až po stavbu výrobních či administrativních budov.

Hlavní výhodou programu je **90% sleva na přípravné práce**: předběžné posouzení, energetický posudek, příprava a podání žádosti o dotaci. U EPC projektů zahrnuje i administraci výběrového řízení. Poradenství lze využít i u projektů, kde klient o dotaci nežádá. Program ELENA je tříletý, investice musí být realizovány do dubna 2027. Zájemci by měli jednat rychle, aby stihli využít finanční podporu a přípravu projektů včas.

Samosprávy a Senát táhnou za jeden provaz, shodují se František Lukl a Miloš Vystrčil

Města a obce tvoří základ demokratického systému – jsou místem, kde se rozhoduje o věcech, které lidé vidí a cítí každý den. A právě zde se rodí mnoho osobností, které později zastupují občany i na národní úrovni. Řada současných senátorů začínala jako starostové nebo zastupitelé, a proto dobře znají každodenní radosti i starosti komunální politiky. O propojení samospráv a Senátu, o vzájemné spolupráci a o významu ocenění práce starostů hovoří předseda Svazu **František Lukl** a předseda Senátu **Miloš Vystrčil**, pod jehož záštitou bude letos na půdě horní komory Parlamentu ve Valdštejnské jízdárně slavnostně vyhlášen už čtvrtý ročník soutěže Nejlepší starosta.



Nejprve jsme oslovili a zeptali se předsedy Senátu Miloše Vystrčila.

Jak byste popsal současnou spolupráci mezi Senátem a Svazem měst a obcí ČR? V čem vidíte její přínos pro obce a města?

Členy českého Senátu jsou ve velkém množství bývalí i současní členové obecních městských nebo krajských samospráv. Považuji i z tohoto důvodu za přirozené, že samosprávy, a tedy i organizace, které obce a města sdružují, z nichž největší je právě Svaz měst a obcí, se Senátem poměrně úzce spolupracují. Při jednáních Senátu, jeho výborů a komisí poměrně často připomínky Svazu měst a obcí diskutujeme a využíváme například při přípravě pozměňovacích návrhů, formulaci návrhů usnesení. Pravidelně se také setkáváme se zástupci obcí na různých akcích, které Senát organizuje. Mezi nejznámější například patří vyhlášení Vesnice roku nebo Komunálního projektu roku apod.

Jak jste i Vy sám už uvedl, řada senátorů vzešla z komunální politiky. Jak se podle Vás tato zkušenost promítá do rozhodování Senátu a jeho vztahu k samosprávám?

Již jsem to naznačil v předchozí odpovědi. Propojení velkého počtu senátorů s komunální politikou se projevuje v jejich hlubší znalosti komunální problematiky. Zároveň může být také někdy příčinou vzniku situace, kdy je zřejmé, že někteří senátoři mají tendenci řešení problémů měst a obcí upřednostňovat před jinými otázkami. Obecně se však domnívám, že parlamentní politik, který má zkušenost z komunální politiky, oproti těm, kteří tuto zkušenost nemají, je spíše při řešení různých problémů ve výhodě.

Senát je s regiony propojen nejen osobní zkušeností senátorek a senátorů. Volební systém České republiky je navržen tak, že každého senátora volí lidé v jednom z 81 jednomandátových obvodů. V místně příslušném obvodu má svou kancelář, v níž je k dispozici občanům. Díky tomu je Senát jako legislativní těleso pevně ukotven v terénu a senátoři jsou vnímáni jako osobnosti zastupující svůj regionální obvod. Zároveň senátoři kandidují svým jménem, nikoli pouze jako členové politických uskupení. To je podle mě velká síla Senátu – rozhoduje s ohledem na potřeby konkrétních míst a na základě profesní a lidské autority konkrétní osobnosti.

Práce starostů a primátorů je nesmírně náročná, často nevděčná, ale zároveň velmi naplňující. Jak ji vnímáte Vy osobně?

K tomu, co o práci starostů a primátorů sdělujete, bych si dovolil jako bývalý starosta Telče doplnit, že práce starosty bývá i radostná. Důležité je nenechat se znechutit věčnými kritiky a škarohlídy, uchovat si nadhled a smysl pro humor. Tvrdá práce a trpělivost přináší uznání, alespoň taková je moje zkušenost.

Soutěž Nejlepší starosta se letos uskuteční již počtvrté. Proč podle Vás stojí za to ocenit právě práci starostů a primátorů?

Považuji za důležité upozorňovat na záslužnou a významnou práci starostek a starostů. Ukazovat, co se díky šikovným a pracovitým lidem v našich městech a obcích podařilo i prostřednictvím vyhlášení nejlepších starostek nebo starosty, považuji za jednu z možností. To, že v roce 2026 budou nejlepší starostové a starostky vyhlášeni v prostorách Senátu, mě osobně velmi těší.

Na jaká témata by podle Vás měly Senát a Svaz v příštích letech společně zaměřit pozornost?

Těch témat je určitě více. Kromě debaty o daňových příjmech obcí považuji za důležité spolupracovat na omezování byrokracie nebo na poskytování služeb v oblasti sociálních věcí nebo zdravotnictví. Ukazuje se, že můžeme spolupracovat například při přípravě zákonů, které se týkají odpadového hospodářství, dopravní infrastruktury nebo oblasti školství.

Obdobné otázky vztahující se ke spolupráci Senátu a Svazu jsme položili také předsedovi Svazu Františku Luklovi.

Jak byste z pozice předsedy Svazu měst a obcí ČR zhodnotil dosavadní spolupráci se Senátem? Co považujete za největší přínos této spolupráce pro města a obce Vy?

Senát je naším přirozeným spojencem. Tuto spolupráci proto považuji za velmi přirozenou a dlouhodobě funkční. Velmi si vážím, že Senát pravidelně naslouchá našim argumentům. Přínosem je i to, že senátoři jsou s městy a obcemi v denním kontaktu – znají jejich problémy, a proto dokážou naše stanoviska tlumočit nejen formálně, ale s opravdovým porozuměním.

Senátoři často dobře znají práci starostů, protože s ní mají často osobní zkušenost. Jak se podle Vás tato zkušenost odráží v jejich postoji k samosprávám a v legislativním procesu?

Fakt, že mnoho senátorů vzešlo z komunální politiky, je obrovskou výhodou. Tito lidé přesně vědí, co obnáší práce starosty, jak náročné je sladit potřeby občanů, finanční možnosti obce a požadavky zákonů. Proto mají k samosprávám velký respekt a snaží se je v legislativním procesu chránit. V praxi to znamená, že dokážou včas upozornit na návrhy, které by obcím přinesly zbytečnou administrativní zátěž nebo finanční dopady. A stejně tak podporují změny, které dávají obcím větší volnost a důvěru v rozhodování. Je to pro nás jistota, že v Senátu máme partnera, který rozumí terénu – nejen z papírů, ale z vlastní zkušenosti.

Jak důležité je podle Vás, aby se práce starostů oceňovala i veřejně – například prostřednictvím soutěže Nejlepší starosta?

Práce starostů bývá často vnímána jako samozřejmost. Ale kdo ji někdy dělal, ví, že je to služba, která je nekonečná, zodpovědná, ovšem ne vždy oceněná. Proto považuji veřejné uznání za velmi důležité, a to nejen pro konkrétní oceněné, ale i symbolicky pro všechny, kteří v samosprávě působí. Soutěž Nejlepší starosta dává možnost ukázat, že i v menších obcích vznikají inspirativní projekty a že úspěch se nerodí jen ve velkých městech. Je to také příležitost připomenout veřejnosti, že za kvalitou života v jejich okolí stojí konkrétní lidé – starostové, jejich týmy a komunita kolem nich. A že samospráva není „stát na dálku“, ale soused, který rozhoduje srdcem i rozumem.



Soutěž Nejlepší starosta se letos koná již počtvrté. Jak se soutěž od svého počátku vyvíjela a co považujete za její hlavní přínos?

Soutěž Nejlepší starosta vznikla v roce 2014 s jednoduchým cílem – ocenit ty, kteří se ve svém volebním období mimořádně zasloužili o rozvoj své obce nebo města. Od té doby se výrazně posunula. Dnes už nejde jen o jednotlivé projekty, ale o celkový přístup k vedení obce, otevřenost, schopnost spojovat lidi a vytvářet komunitu. Z původně jednorázové akce se stala tradice, která spojuje. Když se setkáte s oceněnými starosty z předchozích ročníků, vidíte, že jsou stále aktivní, že si vyměňují zkušenosti a inspiroují ostatní. To je pro mě ten největší přínos. Soutěž není o soutěžení, ale o sdílení dobré praxe a o posílení hrady na to, že být starostou je čest.



Na jaké oblasti by se podle Vás měla spolupráce Senátu a Svazu v nadcházejícím období soustředit?

Do budoucna vidím velký prostor pro další propojování Senátu a Svazu v oblasti legislativy, která se dotýká každodenního života obcí. Senát může v tomto ohledu hrát velmi důležitou roli – jako stabilní prvek parlamentní demokracie, který nepodléhá krátkodobým politickým tlakům, ale dívá se na věci v delší perspektivě. Jsem přesvědčen, že společným cílem nás všech – starostů, senátorů i zákonodárců – by mělo být posílení důvěry občanů ve veřejnou správu. A ta začíná právě v obci, kde se lidé navzájem znají.

Oběma pánům velice děkujeme za vyjádření

ERA21

o architektuře víc!

Nejčtenější časopis o architektuře slaví 25 let!
Předplaťte si ERA21 ještě dnes.



Ukázkové číslo časopisu: www.era21.cz/online



Předplatné: <https://www.era21.cz/cs/predplatne/>



Kopat jen jednou. Plynáři koordinují stavby s dalšími sítáři

Rozkopaná ulice přináší řadu komplikací. Jsou to dopravní uzavírky, změna tras hromadné dopravy, zvýšený hluk a další zátěž pro místní obyvatele. Pokud už je nutné v ulici kopat, nemělo by se to dělat vícrát, než je nutné. Největší distributor plynu, skupina GasNet, proto považuje koordinaci s dalšími provozovateli sítí a obcemi za jednu z nejdůležitějších zásad při opravách a rekonstrukcích plynovodů v zastavěných oblastech.

„Plynárenská infrastruktura GasNetu je důležitou součástí české energetiky. Každý den na ni spoléhá více než 2,3 milionu domácností a firem na 80 % území České republiky. Naši hlavní prioritou je bezpečná a spolehlivá distribuce plynu, kterou dlouhodobě posilujeme systematickými investicemi do obnovy a modernizace sítě. Jen letos modernizujeme přes 220 kilometrů plynovodů, 32 regulačních stanic a další klíčová plynárenská zařízení,“ říká Ivo Jirovský, ředitel správy strategického majetku skupiny GasNet.

Stavby je nutné koordinovat

GasNet realizoval na celém svém distribučním území v letošním roce 570 klíčových stavebních akcí. Rekonstrukci prošly páteřní vysokotlaké plynovody, ale i menší úseky místních sítí. Právě v jejich případě je koordinace s dalšími investičními akcemi klíčová a plynáři se snaží v maximálně možné míře plánovat své práce s ohledem na další stavební záměry, které se v daném místě chystají.

„Stále častěji se nám skutečně daří naše kroky sladit s ostatními sítáři a zejména obcemi, jejichž vstřícný postoj hraje zásadní roli. Právě zájem všech zúčastněných stran koordinovat svoje práce a plány v širším kontextu celkového rozvoje území je nejdůležitější. Pokud se stavby podaří dobře zkoordinovat, pro obce a její obyvatele je nezpochybnitelným přínosem výrazně kratší trvání prací a snížení hlukové a další zátěže,“ říká Ivo Jirovský z GasNetu.

Například pokud obec plánuje opravu kanalizace a plynáři ve stejném úseku připravují modernizaci plynovodu, spojení obou akcí zabrání opakovanému rozbití povrchu. V místě se nemusí zbytečně kopat dvakrát a související dopravní a další omezení se minimalizují na nejkratší možnou dobu.

Takový postup ovšem vyžaduje pečlivé plánování. Koordinace spočívá ve společném zabezpečení staveniště nebo stanovení přesného harmonogramu, který jasně vymezí návaznosti jednotlivých prací.



Znamená to, že je nutné prostor probíhajících prací řádně označit, a zajistit oplocením nebo zábranami. Stěny výkopů musí být zajištěny pažením a dodrženy normy pro jejich svahování. Správně se také musí nastavit pravidla pro dopravu – přivážení materiálů, odvoz výkopku a jeho umístění nebo pohyb techniky po veřejných komunikacích.

Vedle toho je potřeba správně nastavit předávání pracoviště mezi jednotlivými zhotoviteli. Klíčovou roli v tom hraje koordinátor bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a technický dozor investora. Je také nutné, aby zúčastněné strany uzavřely koordináční dohodu a bylo jasně stanoveno, kdo za co odpovídá.

Výhody koordinace a úskalí opravy sítí

Největší výhodou je to, že není nutné několikrát po sobě kopat do chodníku nebo vozovky. Koordinace staveb pomáhá správně vynakládat investiční prostředky a ocení ji zejména lidé žijící v blízkosti těchto staveb.

Údržba a rozvoj sítí nicméně přináší i některé negativní jevy. Jejich provozovatelé se v některých případech setkávají s prodlevami v podobě pomalého procesu získání povolení na výkopové práce anebo by ocenili v případě vhodných klimatických podmínek i možnost realizace v zimním období s tím, že by převzali odpovědnost za zimní údržbu dotčených komunikací.

V praxi se také mohou objevit situace, kdy jsou poplatky za zábory nebo za zvláštní užívání komunikací nastaveny na úrovni, která není vždy přiměřená. Stejně tak se mohou vyskytnout i požadavky na vyšší rozsah opravy povrchu, než by odpovídalo danému zásahu.

„V mnoha městech i vesnicích je spolupráce a koordinace nastavena a mají z ní prospěch všechny strany – obyvatelé, obce samotné a také my, provozovatelé infrastruktury. Jsem rád, že se nám tím společně daří zlepšovat každodenní život obyvatel. Rád bych za to moc poděkoval,“ uzavírá Ivo Jirovský z GasNetu.

Zajímá vás, jak by to bylo s koordinací vašich a plynárenských investičních záměrů?

Na GasNet se můžete obrátit prostřednictvím webu gasnet.cz/kontaktni-system-formular, kde zadáte vaši obec a typ požadavku *Státní správa – Územní plány a energetické studie měst a obcí*. Distribuční území GasNetu tvoří celé Česká republika mimo Prahu a jižní Čechy.

Konference o architektuře, rozvoji obcí a odolnosti měst

Konference, kterou 9. října 2025 pořádal Svaz měst a obcí ČR v Kongresovém centru Praha na Vyšehradě, přinesla pohledy odborníků i samospráv na klíčová témata rozvoje měst a obcí.

Jedním z hlavních témat byla spolupráce mezi developery, architekty, stavebníky a obcemi, která umožňuje vznik kvalitní architektury pro lidi a komunity. Diskutovalo se také o efektivním rozhodování a realizaci projektů, posílení autonomie obcí, leadershipu a finančních pravomocí samospráv. Další část konference se věnovala připravenosti obcí na přírodní katastrofy, zejména povodně, a principu „build back better“ pro lepší odolnost komunit. Inspiraci přinesly příklady revitalizace veřejných prostor, kde aktivní zapojení obyvatel podporuje komunitní život.

Tématem bylo i dostupné bydlení, udržitelné a modulární stavby, ekologické technologie a nízkoener-

getické projekty s dlouhou životností. Diskutovala se bezpečnost staveb a rizika radonu. Demografické změny a školství byly dalšími body – pokles porodnosti, stárnutí učitelského sboru, migrace obyvatel a dopady na financování obcí a plánování kapacit škol. Závěrem konference bylo zdůrazněno, že živelní katastrofy mohou být příležitostí k proměně měst a veřejného prostoru a že při zadávání projektů je důležité hodnotit nejen cenu, ale i kvalitu. Kvalitní architektura by měla být funkční, odolná a esteticky hodnotná.

Jednotlivé prezentace najdete na webu www.smocr.cz.



Konferenci letos podpořili tito partneři, kterým tímto děkujeme:

GENERÁLNÍ PARTNEŘI: KORADO a SKUPINA ČEZ

Hlavním partnerem byla společnost KD Bydlení a partnerem Fleet consulting Group

Mediálními partnery byly časopisy INS – Inspirativní story a ERA 21

Konference vznikla ve spolupráci s odbornými partnery: Nadací pro rozvoj architektury a stavitelství (Nadace ABF) a Stavebnictví 4.0, ČVUT

KORADO

SKUPINA ČEZ

Energetická transformace jako výzva pro města a obce

Dvoudenní konference Energetika a odpadové hospodářství, pořádaná Svazem měst a obcí ČR ve dnech 23. a 24. října 2025 v Kongresovém centru Praha, nabídla přehled legislativních novinek, dotačních možností a praktických příkladů pro české samosprávy.

Místopředseda Svazu Miroslav Žbánek zdůraznil význam stabilních dodávek energie, podporu MMR v oblasti snižování energetické náročnosti a připravovaný úvěrový program Úsporné domy. Z MPO zazněly informace k balíku novel LEX OZE III a LEX Plyn, zaměřených na urychlení přechodu k nízkouhlíkové ekonomice, a o rozšíření systému emisních povolenek ETS 2, který by do roku 2030 mohl přinést až 200 miliard Kč. Velký zájem vyvolal příklad energetického společenství Olomouc, které zajišťuje soběstačnost města a jeho příspěvkových organizací. Od roku 2026 má vzniknout až 150 sdílených energetických manažerů, kteří pomohou obcím s plánováním a realizací úsporných opatření.

O významu energetického využití odpadu hovořil Miroslav Krpec (ČEZ) u zařízení ZEVO Mělník, které zpracuje až 320 tisíc tun odpadu ročně a sníží množství

skládkovaného odpadu o 80–90 %. Další příspěvky se věnovaly cirkulární ekonomice, systémům rozšířené odpovědnosti výrobců a moderním technologiím ve vytápění a chlazení. Možnosti financování prezentoval Jan Kříž (MŽP) – v rámci Modernizačního fondu bylo schváleno přes 2000 projektů v hodnotě 6,6 miliardy Kč a další podpora je připravována. Zástupci ČEPS a EG.D upozornili na nutnost investic do přenosové a distribuční infrastruktury a modernizace chytrých měřicích systémů.

Konference ukázala, že obce mohou být lídry energetické transformace, nejen kvůli úsporám, ale i jako inspirace pro občany.

Prezentace opět najdete na www.smocr.cz.



Konferenci letos podpořili tito partneři, kterým tímto děkujeme:

Generálním partnerem byla **Skupina ČEZ**

Hlavním partnerem byla společnost E.ON

Partneři konference byly společnosti ELTMA, ČEPS, Vodafone Business, ORLEN Unipetrol, OX Point, Mapotip, Ista a Fleet Consulting.

Mediálními partnery byly časopisy Odpadové fórum, Energetika a InS-Inspirativní story



„Život je příliš krátký na zbytečné starosti. ...“

POMŮCKA: ADEN, ADESSO, ES, FARAD, NORI, SKA	BOREC	OPUŠTĚNÁ		SPOJTE VZNIKLE SITIM	NÁZEV HLÁSKY L	DIK NĚMECKY	JMÉNO SKLADA- TELE KREJČÍHO	ŘÍMSKÝCH S	OPOTŘEBO- VANÉ		SÁNÍM VPRAVIT	ZÁKLADNÍ VOJENSKÁ SLUŽBA ZKR.	POPĚVEK	PRCHAVÁ KAPALINA	SKINHEAD HOVOR.	AMERICKÝ BOXER MIKE ???
ZNAČKA MILÍ- SEKUNDY			POŠTOURNÍ							POLOŽIT (DOTAZ)						
DRUH LENO- CHODA			MĚSTO OKR. BENEŠOV POHAR MIST. EVROP. ZEMÍ							JMENINY MN. Č. PRVNÍ NOV. SPOLEČN.						
MODRÉ LUČNÍ KVĚTINY					PŘEDLOŽKA 1. DÍL TAJENKY			SPRÝM BIOGRAFY					LED NĚMECKY BLÁHOVEC			
OBRUBA OBRAZU				SPORTOVNÍ KLUB ZKR. HUDEBNÍ STYL			KARETNÍ HRA ZESÍLENÝ ZÁPOR					MORAVSKÁ METROPOLE 2. DÍL TAJENKY				
	ČIVA	NEJVYŠŠÍ KARTA SÍŤ ČERPA- CÍCH STANIC				SEVERSKÉ JMÉNO PODVOZEK					INIC. REŽIS. LIPSKÉHO JEDLÁ MOR- SKÁ RASA			MODERNÍ HOVOR. CHEM. ZN. RADONU		
BEZ ZKUŠE- NOSTI										NADPORU- ČÍK ZKR. SOUČÁST KARATE					BĚH KONĚ	VÝHRA DVOJICE ČÍSEL V LOTERII
NÁZEV SYKAVKY			POLOHA V JOZE OBLAK						KRYT ZUBU PÍSMO NA POČÍTACÍ							
MPZ SAN MARINA				CITOSLOVCE OPOVRŽENÍ INIC. MOD. CIBULKY			JEDN. EL. KAPACITY SOCHY VELJ- KON. OSTR.								INICIÁLY MODERÁT. MAREŠE ZASEDÁNÍ	
PLAVCI NA VORECH						POPUD K JEDNÁNÍ VELIKÁNÍ							POD LATINSKY TENTO RUSKY			
	VOJENSKÉ LEŠY A STATKY ZKR.	ESO ANGLICKY JAKO SLOVEN.			CHAPLINOVA MANŽELKA KONČETINY NÁŘEČ.						ZN. AUTOM. SVÍČEK ÚTVAR PRVOHOR					
CESTOVNÍ ZAVAZDLO				UBÍRAT PO KOUCÍCH 2X SNÍŽENÝ TÓN A						DUNIVÉ (ZNIT) ŘÍMSKÝCH 1550					POUZDRO	RYTMICKÝ POHYB ZA DOPROVO- DU HUDBY
INICIÁLY HEREČKY KRBŮVÉ			KAPROVITĚ RYBY PLANETA SLUN. SOUS.						VČEL. OD- STŘEDIVKA STŘEDOČES- KÝ ZÁMEK							
LIDÉ BYDLÍ- CÍ VEDLE							VĚTREM PŘEMÍSTIT ZÁŘICENINA HRADU							UKAZOVACÍ ZÁJMENO ÚČASTNÍCI LOVU		
	ZÁSTĚNA	PLEMENA JMÉNO ARCHAN- DĚLA				OBEC V OKRESE PSEK ČÁST ZAD							MAĐAR ZASTAR. Z TOHO DŮVODU			
DOMÁCÍ ZVÍŘE						PRAŽ. KOM. ORCHESTR JEMENSKÝ PRISTAV				PITÍ MN. Č. ZPŘESNĚNÍ						
MÍSTNÍ POČTA- COVÁ SÍŤ ANGL. ZKR.				TELEVIZNÍ SOUTĚZ NAPADAT NA NOHU							LESNÍ ZVÍŘE VYTVOŘIT OPIS					
NÁZEV HLÁSKY F			LOKNA INICIÁLY HERCE FAIRBANKSE						PODPORA INICIÁLY ATLETA DVORÁKA						INICIÁLY SKLADATE- LE VIPLERA	SLOVENSKÝ SOUHLAS
NAFOU- KANĚC							LESKLÁ INICIÁLY FYZIKA EINSTEINA									
NEPŘÍLA- VY POVRCH PÁRYI						NYNĚ V HUDBĚ SMUTEČNÍ OZNÁMENÍ								INIC. HEREČ. NEDOŠINSKÉ V POŘÁDKU HOVOR.		
CHEMICKÁ ZNAČKA HLINKU			HOKEJ. KLUB ANGL. ZKR. SLOVENSKÁ HUD. SKUP.			INIC. HOKEJ. ELIÁSE MLUVČÍ NEPRAVDY			SŮL LEKÁRSKY INIC. ZPĚV. BARTOŠOVÉ				BARVIVO NA VEJCE MAZADLO			
	SVĚTELNÉ SIGNALIZAČ. ZÁŘÍZENÍ ZKR.	CÍŽI ŽENSKÉ JMÉNO KUCHYNSKÁ POTŘEBA					MEZINÁROD. ANGL. ZKR. ZN. RUSKÉ- HO ALITA					INIC. HERCE KOPECKÉHO SPZ ŠUMPERKA			INICIÁLY BÁSNÍKA SLÁDKA	ZVUKOVÁ SHODA NA KONCI VERŠU
SVĚT SLOVEN.					DRSNĚ HUDEBNÍ DIVADLO ZKR.						SLOV. ZVR. ZÁJMENO INIC. HERCE HARDYHO			INIC. HEREC. ROBERTS OTEC ZASTAR.		
STARÁ DĚLKOVÁ MIRA				STARÉ ŽENSKÉ JMÉNO					TÍŠNOVÝ							
ŠPATNOSTI				ŠKOPEK					CITO- SLOVCE KOŇSKÉHO RŽÁNÍ				TRÉNINKOVÉ STŘEDISKO MLÁDEŽE ZKR.			

Vyplněnou tajenku nám zašlete nejpozději do 20. 1. 2026 na adresu kockova@smocr.cz

První 3 obdrží malý dárek

Setkání starostek 2025

Opoledne plné inspirace

Setkání starostek, které každoročně předchází celostátní finanční konferenci SMO ČR, proběhlo 8. prosince již počtvrté. Opolednem provázela výkonná ředitelka Radka Vladyková společně se Sašou Kockovou, tiskovým zástupcem Svazu. Na přípravě programu významně spolupracovala také Radka Klemmeyerová. Novinářka Nora Fridrichová nabídla zamyšlení nad tím, jak sociální sítě formují veřejnou debatu, jak je lze smysuplně využít a zároveň jaké výzvy přináší – včetně jejich vlastních zkušeností s nenávisnými reakcemi, které se v on-line prostředí často objevují. O své praxi se podělila také manažerka Ivana Šachová ze společnosti SCANquilt Silex, inspirativní pohled na charitativní aktivity mladých přinesly zástupkyně Nadace vévody z Edinburghu (DoFe). O využití umělé inteligence v samosprávě mluvil Ondřej Hlaváč ze společnosti Advomate a porci energie přidala Jana Jakušev Šrýtrová z Wellness Agency.

Pomyslným zlatým hřebem byla opět módní přehlídka za velké podpory Anny Motlíkové a jejího týmu ze společnosti Steilmann, doplněná šperky Štěpánky Kurfiřtové – Stefany šperky. Modelkami byly tradičně ženy z kanceláře Svazu, které se této roli ujaly s elegancí i odvahou. Po celé odpoledne se přítomným účastnicím věnovaly také kosmetičky Mary Kay. Děkujeme i dalším partnerům – Pivovaru Pelhřimov, Benešovské továrně na zmrzlinu, české přírodní kosmetice Klara Rott a čokoládovně Carla – za jejich podporu.



Česko 2026+: Jak se samosprávy připravují na nové výzvy financování a investic

Ve dnech 9. a 10. prosince 2025 proběhla XXVIII. celostátní finanční konference Svazu měst a obcí ČR v prostorách Kongresového centra Praha na Vyšehradě. Akci navštívily stovky představitelů měst a obcí napříč republikou. Přítomné účastníky na začátku pozdravili za vedení Svazu Pavel Drahovzal, místopředseda SMO ČR, a také Zuzana Krejčířiková, představitelka generálního partnera konference, Skupiny ČEZ. Programem provázela výkonná ředitelka SMO ČR Radka Vladyková.



Pavel Drahovzal upozornil na složitost role starosty, který pokrývá všechny oblasti života obce a často čelí přenášení povinností bez zajištění financí. Přesto starostové projeví ochotu konstruktivně spolupracovat s novou vládou.

Nominantka na ministryni financí **Alena Schillerová** vyzdvihla, že hospodaření samospráv je v dobrém stavu a veřejné finance České republiky patří v rámci Evropy mezi nejlépe hodnocené. Její hlavní prioritou bude podpora investiční aktivity obcí, přičemž zdůraznila, že nikdo obcím peníze nebere. Podporu investic má zajistit zjednodušení stavebního řízení, dokončení digitalizace a další opatření.

Ministr průmyslu a obchodu v demisi **Lukáš Vlček** doplnil, že samosprávy mají velký prorůstový potenciál a jsou klíčovým faktorem rozvoje podnikatelského prostředí. Budoucí ministryně pro místní rozvoj **Zuzana Schwarz Bařtipánová** zdůraznila pokračování spolupráce se samosprávami a zaměření na stavební řízení, dostupné bydlení a efektivní čerpání programů. V závěru panelu byla oceněna významná role meziobecní spolupráce a společenství obcí.

Financování veřejných služeb a regionálních center bylo dalším hlavním tématem bloku moderovaným **Tiborem Švecem**, předsedou VSO a starostou Vestce. Podle **Petra Holečka** z České spořitelny spočívá efektivní správa veřejných peněz v kombinaci státních dluhopisů, akcií a realitních fondů, přičemž je třeba najít správného správce investic. **Aleš Rod**, člen Národní ekonomické a rozpočtové rady, doplnil, že některé obce dlouhodobě neefektivně hromadí úspory, které nevyužívají, což brzdí rozvoj služeb a investic. Navrhl zvýšení investiční aktivity, profesionalizaci finančního řízení a úpravu systému rozpočtového určení daní (RUD), aby obce byly motivovány k rozvoji.

Primátor Zlína **Jiří Korec** popsal nedostatečné financování regionálních center. Přestože Zlín zajišťuje služby dopravy, kultury, sportu a vzdělávání pro celý

region, RUD neumožňuje plný rozvoj a chybí prostředky i na udržovací investice. **Miroslav Matej**, ředitel odboru Financování územních rozpočtů Ministerstva financí, kritizoval zkosnatělé stavební řízení a efekt NIMBY („not in my backyard“), který brání investicím a projevil podporu návrhům změny RUD, které povedou k efektivnějšímu financování regionálních center. **Aleš Rod** navrhl využití Local Impact Assessment podle australského vzoru, kde se vyčíslí i náklady na ušlou příležitost, což by mohlo zmírnit NIMBY efekt při rozhodování o investicích.

K otázce příspěvku na výkon státní správy uvedl primátor Korec, že současný příspěvek ve Zlíně kryje jen 56 % nákladů na výkon přenesené působnosti. **Jiří Koubek** z Ministerstva vnitra podotkl, že u některých agend již dobře funguje výkonnostní financování, např. občanské průkazy, matriky, veřejné opatrovnictví, a je připravováno rozšíření tam, kde to bude mít smysl.

Budoucí EU financování 2028-2034 představila **Michaela Zdobinská** z MMR-NOK v bloku moderovaném **Miroslavem Žbánkem**, místopředsedou SMO ČR a primátorem Olomouce. Čekají nás zásadní změny v pojetí politiky soudržnosti, kdy do jednoho národního plánu budou zahrnuty dosud samostatně existující programy – kohezní a sektorové politiky, zemědělství, vnitřní bezpečnost a přeshraniční spolupráci, a financování bude výkonnostně vázáno na plnění milníků a reform. Budoucí programové období je pravděpodobně poslední šancí ČR využít status čistého příjemce. Ekonomický expert, analytik a konzultant specializující se na problematiku Evropské unie a také člen Národní ekonomické rady vlády (NERV) **Petr Zahradník** upozornil, že ačkoliv finanční objem evropského rozpočtu je zhruba na stejné výši jako v aktuálním programovém období, dochází k zásadnímu snížení podílu zaručených prostředků, které členské země mohou využít pro své priority, z 2/3 na 45 %, a to ve prospěch tzv. přímo řízených programů. Toto může mít negativní dopad pro ČR, která má velké rezervy v čerpání těchto programů, avšak naopak

to může znamenat nové příležitosti pro české univerzity a inovační centra financovat projekty z programů jako Horizon Europe apod. **Monika Ladmanová**, vedoucí Zastoupení Evropské komise v ČR, vyzdvihla nutnost jednoty EU, která čelí bezpečnostním, klimatickým i demografickým výzvám a tlakům ze strany populistů a zahraničních vlivů. Budoucí víceletý finanční rámec může tyto výzvy pomoci řešit.

Pro zvýšení efektivity vymáhání pokut a místních poplatků (např. pokut obecní policie, poplatky za odpady nebo za psy) se mohou obce obracet s žádostmi o vymáhání na **Celní správu**, přičemž výnos jde plně do obecního rozpočtu.

Miroslav Veselý z Ministerstva vnitra upozornil na možnost využití opatření obecné povahy (OOP) ke zvýšení místního koeficientu daně z nemovitosti, což umožňuje cílené zvýhodnění rezidentů. Příklad **Rokytnice nad Jizerou**, který sdílel s účastníky její místostarosta **Bronislav Patočka**, ukazuje kombinaci obecně závazné vyhlášky a OOP pro podporu trvalého bydlení a udržení rezidentů.

Program prvního dne konference byl ukončen tradičním společenským večerem spojeným s rautovou večeří. Druhý den byl zahájen novým formátem nabízející interaktivnější podobu diskuze – networkingovou snídani, během níž si mohli přítomní vybrat ze dvou témat: dočerpání dotací a výhled na další programovací období nebo téma fondu měst a obcí Národní rozvojové banky.

Leo Steiner z MMR hovořil o výhledu programů pro obce, příklon k finančním nástrojům a nutnosti připravit se na méně dostupné dotace. **Tomáš Nidetzský**, **Bohumil Hyánek** a **Petr Kýla** z Národní rozvojové banky (NRB) představili koncept „**Fondu měst a obcí**“ pro strategické investice s nízkými úroky a vysokou stabilitou oproti soukromému sektoru.

V posledním bloku moderovaném **Kamilou Bláhovou**, místopředsedkyní SMO ČR a starostkou Litvínova, se účastníci seznámili s překážkami rozvoje obcí, především v oblasti stavebního řízení a veřejných zakázek.

Zdeněk Zajiček, prezident Hospodářské komory ČR, doplnil širší pohled na investiční prostředí. Poukázal na to, že obce málo investují, podle něj je hlavní příčinou nízké investiční aktivity kriminalizace politiků a úředníků (kdo nic nedělá, nic nezkazí), nestabilita investičního prostředí (délka volebního období vs. příprava a realizace), průtahy ve stavebním řízení a efekt NIMBY („not in my backyard“), kdy menšina

blokuje investice. Další bariéry představuje složitost veřejných zakázek a nejistota spojená s dotačním systémem, nedostatek kvalitních investičních pracovníků, stejně jako nedostatečné provázání příjmů obcí s místní ekonomikou. Hospodářská komora odhaduje byrokratické náklady průtahů stavebního řízení přes 10 miliard korun, finální data zveřejní v roce 2026.

V moderované debatě zaznělo několik klíčových bodů. **Zuzana Schwarz Bařtipánová**, poslankyně PČR a nominantka na ministryni pro místní rozvoj, označila novelizaci stavebního zákona za kritickou prioritu. Paragrafové znění je připraveno a doufá ve schválení do léta 2026. Novela zavádí nový úřad reorganizací DESU, který zahrnuje 14 úřadů v krajských městech a 205 územních pracovišť ORP. Obcím zároveň umožní zvolit si mezi čtyřmi způsoby pořizování územní dokumentace. Zavádí princip „Jeden úřad, jedno povolení“ s lhůtou 60 dnů a nově zavádí územní koordinátory, kteří budou mapovat podmínky výstavby. Účinnost se předpokládá od 1. července 2026, restrukturalizace orgánů od 1. ledna 2028.

Zdeněk Zajiček zdůraznil, že bariéry jsou strukturální a nikoli primárně na straně obcí. Pro rozvoj je nezbytné změnit legislativu v oblasti stavebního řízení a veřejných zakázek, nastavit komplexní investiční proces a kombinovat soukromé a veřejné investice. Nedostatek pracovníků zůstává zásadním problémem.

Jaroslav Paznocht, starosta obce Středokluky, poukázal na historický charakter problémů s výstavbou, nedostatek odborného personálu a potřebu dlouhodobé komunikace mezi lokálními politiky a občany. Vyzdvihl také šanci regionů konkurovat kvalitními službami, například drahé Praze.

Setkání ukázalo, že české obce a města mají před sebou náročné období. Investice, digitalizace, dostupné bydlení, energetika, elektromobilita, financování veřejných služeb, evropské fondy a změny ve stavebním řízení jsou klíčovými pilíři pro udržitelný rozvoj samospráv a posílení jejich role ve společnosti.

Článek, fotogalerii a jednotlivé prezentace najdete na webu www.smocr.cz





Setkání Veterán klubu starostů se uskutečnilo odpoledne prvního dne XXVIII. celostátní finanční konference 9. prosince 2025 na Vyšehradě. Pozvání přijala řada bývalých i stávajících starostů a starostek z celé republiky. Účastníky přišel pozdravit Zdeněk Pištora, místopředseda Svazu měst a obcí ČR a starosta Poštoleprtu. Tentokrát se setkání osobně nezúčastnil předseda klubu Jan Slabý, emeritní starosta z Neveklova, zastoupil ho místopředseda klubu Jiří Štáskta. Setkání se neslo v příjemné a přátelské atmosféře, účastníci si povídali o zkušenostech z komunální politiky a zároveň probírali přípravu dalších akcí tohoto stále aktivního společenství starostů.



děkujeme generálnímu partnerovi



SKUPINA ČEZ
GENERÁLNÍ PARTNER

děkujeme hlavním partnerům



děkujeme partnerům

Mastercard

Central Group

Národní rozvojová banka

Asociace pro elektronickou komerci – APEK

Generali Investments

Fleet Consulting Group

Elvineo

Empemont

WSM

Usnesení.cz

NEMA Dřevostavby

Corrency

A partial view of a chocolate ice cream cone with a light-colored wafer stick, positioned on the right edge of the frame.

SMA
SVAZ MĚST A OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY